

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bc. Jana NOVOTNÁ

2. ročník – kombinované studium

Obor: Řízení volnočasových aktivit

**Volný čas studentů Sigmundovi střední školy strojírenské
Lutín**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **doc. Mgr. Štefan CHUDÝ, Ph.D.**

OLOMOUC 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. Mgr. Štefana Chudého, Ph. D. K práci jsem použila literatury a pramenů a internetových zdrojů uvedených v seznamu.

V Olomouci dne 16. 6. 2015

Jana Novotná

Poděkování

Tímto chci poděkovat vedoucímu práce, panu doc. Mgr. Štefanu Chudému, Ph. D. za cenné rady, názory odbornou spolupráci, které mi jako vedoucí práci poskytoval při jejím zpracování.

Děkuji panu Mgr. Pavlovi Michalíkovi za umožnění zprostředkování a distribuci dotazníků na Sigmundově střední strojírenské škole v Lutíně.

V neposlední řadě patří poděkování také respondentům za čas, který mi věnovali, za jejich otevřenost a upřímnost.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 ZÁKLADNÍ POJMY	8
2 VOLNÝ ČAS	12
2.1 Pojetí volného času	13
2.2 Funkce volného času	15
2.3 Volný čas dětí a mládeže	17
2.4 Děti a mládež jako účastníci volnočasových aktivit	18
2.4.1 Děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí a volný čas	20
2.5 Instituce a zařízení pro výchovu ve volném čase	21
2.5.1 Školská a mimoškolská zařízení pro výchovu ve volném čase	21
2.5.2 Organizace nekomerčního sektoru	23
2.5.3 Círky a náboženské společnosti	24
3 MLÁDEŽ Z PSYCHOLOGICKÉHO HLEDISKA	25
3.1 Subkultura mládeže	27
4 KRIMINALITA MLÁDEŽE	29
4.1 Charakteristické rysy kriminality mládeže	30
4.2 Dynamika kriminality mládeže	32
4.3 Aktuální podoby kriminality	33
4.4 Charakteristika trestných činů	35
PRAKTICKÁ ČÁST	40
5 VÝZKUM	40
5.1 Výzkumné cíle, problémy a hypotézy	41

5.1.1	Hlavní cíl a dílčí cíle výzkumu	41
5.1.2	Deskriptivní a relační problémy	41
5.1.3	Věcné hypotézy.....	42
5.2	Výběr prvků do výzkumného souboru	43
5.3	Metodologické nástroje výzkumného šetření.....	43
6	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	45
7	STATICKE ZPRACOVÁNÍ	85
8	DISKUSE A ZÁVĚRY Z VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	92
	ZÁVĚR	95
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	97
	SEZNAM TABULEK	100
	SEZNAM GRAFŮ	102
	SEZNAM ZKRATEK	104
	SEZNAM PŘÍLOH.....	105
	PŘÍLOHA 1	106
	PŘÍLOHA 2	107
	ANOTACE	112

ÚVOD

„Volný čas je nejdůležitější součástí našeho života.“

[Diderot Denis]

Diplomová práce se zabývá volným časem studentů Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín a kriminalitou mládeže, která je s volným časem spojená. Na škole je možno vystudovat střední odborné učiliště nebo střední odbornou školu. Studenty školy jsou převážně chlapci, kdy dívky jsou zde vzácnou výjimkou. Právě proto byla tato škola vybraná, a také z důvodu, že zde studoval můj syn a bylo zajímavé s ním komunikovat na téma volného času studentů této školy. Protože pracuji jako policistka, tak jsem spojila volný čas studentů s pácháním trestné činnosti a zde také hrálo roli to, že na škole studují skoro sami chlapci a ti jak je všeobecně známo páchají trestnou činnost ve větší míře než děvčata. Práce bude tedy zaměřena na volný čas studentů, na jejich postoje k volnému času, na kriminalitu mládeže a zkušenosti studentů v oblasti kriminality mládeže.

Diplomová práce je sestavená jako teoreticko-praktická a člení se na kapitoly, podkapitoly a jejich oddíly. Teoretická část je zpracována metodou analýzy textových dokumentů. Jako nejvhodnější metodický nástroj praktické části byl zvolen dotazník. Jednotlivé kapitoly a podkapitoly diplomové práce korespondují s hlavním cílem a dílčími cíli. Celkově má diplomová práce osm kapitol. V teoretické části se nachází první čtyři kapitoly. První kapitola je zaměřena na vysvětlení odborných pojmů, které jsou v práci používány. Následující druhá kapitola popisuje volný čas a funkce volného času z pohledu více autorů, přístupy k volnému času, volný čas dětí a mládeže, instituce a zařízení pro volný čas. Třetí kapitola představuje mládež z psychologického hlediska. Poslední čtvrtá kapitola se zabývá kriminalitou mládeže, charakteristickými rysy trestné činnosti mládeže, dynamikou kriminality mládeže, srovnáním trestné činnosti mládeže za rok 2013, 2014 a konkrétními trestnými činy, kterých se mladiství delikventi dopustili za rok 2014.

V praktické části s pomocí kvantitativního výzkumu mapuji volný čas a s ním spojené páchání trestné činnosti studentů Sigmundovi střední strojírenské školy Lutín.

Dále je zde uveden hlavní cíl a dílčí cíle diplomové práce, výzkumný soubor a metody výzkumu. Výsledky z výzkumného šetření jsou společně s tabulkami a grafy názorně uvedeny v šesté a sedmé kapitole. Poslední osmá kapitola předkládá diskuzi nad závěry z výzkumného šetření.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Tato kapitola se zaměří na vymezení základních pojmů. Nejdříve je nutno uvést definici **volného času**. V literatuře jsou uvedeny různé definice volného času od mnoha autorů, kdy jsem pro lepší pochopení pojmu vybrala následující:

„Volný čas je čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku). Na výchovu a vzdělávání ve volném čase je zaměřena pedagogika volného času“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 274).

„Volný čas (ang. leisuretime, franc. loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností – to je tzv. zbytková, reziduální teorie volného času rozšířená zejména v německé literatuře (něm. Resttheorie). Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.“ (Hofbauer, 2004, s. 13).

„Je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Pod pojmem volný čas se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, zájmové vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené“ (Pávková, 2008, s. 13).

„Čas na oddych, rekreáciu, regeneráciu fyzických a psychických síl, na uvolnenie po práci, studiu, na spoločenské stretnutia (s kamarámi, priateľmi, blízkymi ľuďmi), na poznávanie sveta, života, na seberealizáciu v aktivitách, činnosti

podľa vlastných potrieb a záujmov, predstáv, túžob a aspirácií a hodnot“
(Kratochvílová, 2004, s. 79).

Mládež je definovaná z hľadiska prístupu jednotlivých viednych disciplín rôzne.

Z pedagogického hľadiska je **mládež** dle Pedagogického slovníku (Průcha, Walterová, Mareš, 2009) definovaná jako společenská skupina, kterou tvoří jedince ve věku od 15 do 25 let. Ve společnosti již nezaujímají roli dítěte, ale zároveň nejsou společností bráni ani jako dospělí jedinci.

Sociálně-psychologické vnímání **mládeže** lze spojit s kategoriemi pubescence (dospívání) 11. - 15. Rok věku a adolescence (mládí) 15. - 20. rok věku, kdy pro ukončení období adolescence nehrají takovou roli biologická kritéria, jako je reprodukční zralost spojená obvykle s ukončením tělesného růstu, ale spíše kritéria psychologická – osobní autonomie jedince, sociologická – role dospělého či kritéria pedagogická ve smyslu završení vzdělání, získání profesní kvalifikace (Smolík, 2010, s. 20).

Věková skupina **mládež** je jakýmsi překlenovacím obdobím mezi dětstvím a dospělostí, kdy se mládež odlišuje od dospělé populace těmito charakteristikami (Buriánek, 1996, str. 106):

- dochází k osamostatňování jedince
- mění se jeho závislost na rodině
- zintenzivňuje se profesní příprava, volba povolání
- důležité jsou vrstevnické vazby, specifický způsob trávení volného času
- specifické psychické rysy a radikalismus postojů, názorů
- zvýšená kritičnost a morální citlivost

V kriminologické, ale i související trestněprávní literatuře je odlišné pojetí této skupiny osob. Pojem **mládež** zde zastřešuje pojmy užívané v trestněprávních kodexech: dítě, dítě do 15 let věku, mladistvý, osoba blízká věku mladistvému (v kriminologii užívaný pojem mladý dospělý). Trestní zákon (ustanovení § 126) v souladu s čl. 1 Úmluvy o právech dítěte uvádí, že dítě je každá lidská bytost mladší 18 let, pokud trestní zákoník nestanoví jinak (Zákon č. 40/2009 Sb., § 126).

Trestní právo pracuje s větší diferenciací a ve speciální právní úpravě soudnictví ve věcech mládeže užívá pojem **dítě mladší 15 let**. Tyto osoby nejsou pro nedostatek

věku trestně odpovědné a mohou se dopustit tzv. činu jinak trestného. Tyto osoby jsou někdy v policejní praxi pojmenovány jako nezletilé osoby, kdy pojem zletilost je ale pojem občanskoprávní a vyjadřuje způsobilost osoby k právním úkonům, které osoba dosáhne dovršením osmnáctého roku věku, případně dříve uzavřením manželství (Firstová, 2014, str. 10).

Mladistvý je pak osoba vymezena dle ustanovení § 2 písm. c) zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže jako „osoba, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku“.

Osoba blížká věku mladistvému je termín, který označuje pachatele trestného činu, který spáchal tento trestný čin mezi 18. a 19. rokem svého života. Při výměře trestu se na něj pohlíží jako na mladistvého (Zákon č. 40/2009 Sb., § 41, bod f)).

„**Přestupkem** je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v zákoně o přestupcích nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů a nebo o trestný čin.“ (Zákon č. 200/1990 Sb., § 2 odst. 1).

Za přestupek je odpovědná osobě, která v době jednání, které naplňuje skutkovou podstatu přestupku, byla starší patnácti let (Zákon č. 200/1990 Sb. § 5 odst. 1).

Definici **trestného činu** uvádí Trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb.) s účinností od 1. 1. 2010 a tato definice zní: „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., § 13, odst. 1).

Z výše uvedeného je zřejmé, že používaná terminologie se liší v oblasti psychologie, pedagogiky, trestního či občanského práva.

Kriminalita je z právního hlediska zvláštní případ deviace, kdy jde o způsob chování, které porušuje normy trestního práva, jde o definici užší, jež postihuje jednání upravené trestními kodexy. Z hlediska pedagogického je přijatelnější sociologické pojetí, které je nezávislé na trestním právem a zahrnuje společensky nežádoucí jevy, jež nemusí být nutně regulovány trestním právem, ale úzce s ním souvisí, jde o v současnosti velice aktuální zneužívání návykových látek, prostituce, záškoláctví, úteky z domova apod. a to zvláště u kriminality mládeže (Firstová, 2014, str. 14-15).

Kriminalitu dělíme na zjevnou, ta která je registrována v oficiálních statistikách a latentní nebo-li skrytá, ta není registrována, protože se na ní nepřijde, nedozví se o ní orgány činné v trestním řízení.

Delikvence zahrnuje na rozdíl od kriminality také skutky, které nejsou trestným činem, například pro trestní neodpovědnost z důvodu věku pachatele, kdy Průcha, Walterová, Mareš přiřazují pod delikvenci všechna jednání mládeže, která porušují společenské normy, jejichž ochrana je zabezpečena právními předpisy. Můžeme zde také zařadit přestupky. Delikvence tedy může zahrnout i termín **prekriminalita**, jež označuje činy jinak trestné, které páchají děti před dosažením trestní odpovědnosti a které jsou u osob starších 15 let označovány za provinění a po dovršení 18. roku věku za trestné činy.(Firstová, 2014, str. 15).

2 VOLNÝ ČAS

Volný čas je pojem, který nás nutí zamyslet se nad časem ve vztahu k lidskému bytí. Co je to vůbec „čas“, kde se vzal a jak my ho jako lidské bytosti vnímáme? Bohuslav Hodaň (2002) uvádí, že „*čas, je něco, co nemůžeme zadržet, co neustále plyne a tedy nemáme. Vyjadřuje nekonečnost, čas byl, je a bude bez ohledu na nás.*“ Pro každého z nás je čas jinak drahý, každý z nás dostal do vínku na tomto světě nějaký čas žití a podle svých možností ho také prožívá. Už od existence člověka si můžeme rozdělit čas na čas, který tento člověk měl, aby si zajistil přežití, to znamená, čas povinností, například musel lovit, aby si obstaral potravu a na čas volna, kdy se mohl ohřívat u ohně a věnovat se společenským vztahům. V každé době bytí člověka byl nějaký volný čas, ať již hodně nebo málo a jeho rozsah a hodnocení jeho významu se proměňovalo současně se změnami materiálních a sociokulturních podmínek života.

Na začátku 20. století byl volný čas nedostatkovým zbožím, kdežto na konci století vypadal úplně jinak. Volný čas se stal významným kulturním a ekonomickým faktorem. V současné době můžeme chápat kvantitativní rozšíření volného času za jeden z projevů kulturního převratu současné doby. Tento převrat se mimo jiné projevuje hédonismem, konzumní orientací, novým oceněním zábavy, komunikace, družnosti, hry, ale také novým způsobem práce. Volný čas patří dle Organizace pro hospodářskou spolupráci k rozvoji mezi 24 indikátorů, podle nichž se určuje kvalita života v určité zemi (Kaplánek, 2012, str. 45).

V literatuře najdeme mnoho odborníků, kteří se zabývají oblastí volného času, patří k nim např. Spousta (1994), Važanský (2001), Kratochvílová, Hofbauer (2004), Slepíčková (2005), Pávková, Hájek (2008), Knotová (2001), Kaplánek (2012) a mnoho dalších.

Definice volného času jsou vymezeny v první kapitole, ale jelikož existuje mnoho různých pohledů, je na místě uvést další možné vymezení volného času:

- Volný čas je časový prostor přinášející jedinci svobodné rozhodnutí o aktivitách, které bude realizovat.
- V pozitivním pojetí jde o čas svobodného a nezávislého volení určitých činností.

- V negativním pojetí se jedná o čas, který vyplní časový rámeček po ukončení různých aktivit.
- Volný čas je čas, který jedinci zůstane z 24 hodin po splnění povinných aktivit, jako jsou pracovní činnosti, fyzické potřeby, spánek, péče o blízké.
- Volný čas je protikladem doby zahrnující pracovní činnosti, ostatní povinnosti a regeneraci vlastních sil.
- Volný čas zahrnuje dobu, ve které se jedinec věnuje konkrétním aktivitám, které ho baví, přinášejí mu radost, pocit uvolnění, jedinec tyto aktivity chce a může dělat (Hájek, 2008, str. 88).

2.1 Pojetí volného času

Pojetí volného času můžeme utřídit do tří velkých skupin:

1. Pojetí optimistická – ve volném čase spatřují smysl a cíl života
2. Pojetí skeptická (kritická) – zdůrazňují rizika a negativní stránky volného času
3. Pojetí realistická – vycházejí z možnosti vytváření hodnot ve volném čase v reálných společenských kontextech

Optimistické pohledy na volný čas souvisely s dynamickými proměnami společnosti po druhé světové válce. V 60. a 70. letech minulého století se začal užívat pojem společnost volného času a můžeme zde hovořit o určité explozi odborného zájmu, hlavně ze strany sociologů, kteří se zasloužili jednak o teoretické práce, ale i o velkou frekvenci empirického šetření volného času. Vznikly práce, ve kterých se autoři zamýšleli nad kulturou a jejím vztahem k volnému času, nad podmínkami volného času a životním stylem, v němž právě volný čas začal hrát zásadní roli. Patří zde například práce Riesmanna (*The Lonely Crowd*, 1950), Pieperova díla (*Musse und Kult*, 1948, nebo *Über das Ende der Zeit*, 1954), Kaplanovy práce (*Leisure in America: a social inquiry*, 1960), Dumazedierovy spisy (slavný *Vers une civilization du loisir*, 1962). Optimistický pohled právě vyjadřuje to, že má vzniknout civilizace nového typu, která se bude vyznačovat odlišným systémem tvorby bohatství, větší diferenciací životního stylu, podoba práce a volného času bude rozmanitější, dojde k proměně místa, kde bude člověk vykonávat práci, tedy, že díky informačním technologiím bude stále

více lidí pracovat doma, což by se mělo i pozitivně odrazit na množství a kvalitě volného času (Knotová, 2011, str. 25-26).

Skeptické pojetí volného času je v kontrastu k optimistickým názorům, kdy je upozorňováno na deformaci volného času působením konzumu, hromadných sdělovacích prostředků, na negativní vlivy průmyslu volného času a masové kultury. Volný čas je dle tohoto pojetí deformovaný společností a přináší mnoho rizik. Skeptickým pojetím volného času se ve svých dílech zabývali autoři Helmut Schelsky (1912-1984), německý sociolog, Ralf Dahrendorf (nar. 1929), současný německý sociolog, Georges Friedmann (1902-1977), francouzský sociolog, Chris Rojek (nar. 1957), anglický sociolog volného času (Knotová, 2011, str. 26).

Realistický přístup představuje Joffre Dumazedier (1915-2002), klasický představitel sociologie volného času, který se ve svých významných pracích o volném čase, do kterých například patří práce *Vers une civilisation du loisir* (Vstříc společnosti volného času), zaměřuje na teoretickou rovinu volného času, rozebírá vliv kultury, zabývá se životním stylem a sociálními vztahy. Ukázal, že hlavním výdobytkem moderní civilizace není materiální blahobyt, ale právě existence volného času. Dumazedier přiřadil volnému času následující charakteristiky, které se staly všeobecně přijímanými:

1. Volný čas osvobozuje od povinností určitého druhu, je svobodnou volbou. Jako každá jiná činnost je determinována podmínkami danými společností, závisí na společenských vztazích, na interpersonálních závazcích. Volný čas osvobozuje od primárních povinností spojených se sociálními institucemi (práce, rodina, občanské, duchovní). Podléhá závazkům plynoucím ze skupinového členství, které je sekundární povahy (členství v organizaci, spolková činnost). Pokud se volnočasové činnosti stanou profesionální povinností (nebo-li jazykový kurz je povinný), změní se podstata činnosti, přestává být svobodně volená, i když obsah činnosti se nemění.
2. Z hlediska cíle nemá volný čas zjištěné, utilitární, přesvědčovací, ideologické, politické, nebo duchovní zaměření. Není podřízen společenskému nebo materiálnímu cíli, i když je materiálně i sociálně determinován. Pokud je volný čas zaměřen částečně na nějaký zjištěný, utilitární nebo angažovaný cíl, je volným časem jen částečně. Nabývá charakter polovolného času.

3. Volný čas má hedonistický charakter, protože umožňuje dosažení blaha, potěšení a radosti. Poskytovat uspokojení je základním rysem volného času.
4. Volný čas naplňuje individuální potřeby, i když je realizován ve skupině. Činnosti ve volném čase odpovídají potřebám jednotlivců na rozdíl od činností daných povinnostmi ukládanými společnostmi.
5. Volný čas je proměnlivý. Hledání je jedním z charakteristických rysů volného času (Knotová, 2011, str. 27-28).

Volný čas Dumazedier definoval jako „*souhrn činností, které člověk může dělat úplně dobrovolně, proto aby si odpočinul, nebo aby se pobavil, nebo rozvinul své znalosti...dobrovolnou společenskou činnost nebo své tvořivé schopnosti potom, co se osvobodil od pracovních, rodinných a společenských závazků*“ (Knotová, 2011, str. 28).

2.2 Funkce volného času

Funkce volného času se obvykle posuzují ve dvou rovinách, první rovinou jsou společenské funkce, druhou pak funkce volného času významné pro člověka, tedy se vztahují buďto ke společnosti nebo k individu. Tak jako existuje mnoho různých přístupů a pojetí k volnému času, tak také existuje mnoho různých členění funkcí volného času. Do vymezování jednotlivých funkcí se také prolíná to, zda jde o optimistické, skeptické nebo realistické přístupy k možnostem volného času. Některé funkce jsou spíše vymezením významu volného času, jiné tvoří spíše návody k tomu, co a jak podpořit a zlepšit z hlediska působení volného času (Knotová, 2011, s. 32).

Slepičková dělí funkce volného času v kontextu historického vývoje a změny životního stylu lidí na instrumentální, humanizační a zábavnou.

Instrumentální funkci začala být věnována pozornost na počátku 19. století s rozvojem kapitalismu, který přinesl změnu stylu řízení práce v průmyslové výrobě. Práce začala být lépe organizovaná. Ukázalo se, že pokud mají dělníci dosahovat vyšších pracovních výkonů, měli by mít možnost dostatečně zregenerovat své síly. Zásadní změna pohledu na volný čas přichází až s uzákoněnou osmihodinovou pracovní

dobou, kdy začali mít lidé více času a dostatek volna k regeneraci sil (Slepičková, 2005, s. 21).

K humanizační funkci lze zařadit zejména výchovné, vzdělávací a socializační možnosti volného času. Zájem o zkultivování ducha i těla se prolíná volným časem ve všech etapách historického vývoje lidstva. Vzděláváním a rozvojem osobnosti svobodných občanů se zabývali již filosofové ve starém Řecku. Způsobu trávení volného času je třeba se naučit, získat nové zkušenosti v učení se radě dovedností a znalostí. Setkávají se různé společenské skupiny, což poskytuje prostor k socializaci (Slepičková, 2005, s. 21).

Třetí funkce je funkce zábavná, která se váže k sociálně psychologickým aspektům volného času. Volný čas dává prostor pro oproštění se od povinností a problémů, které každodenní život přináší. Dává možnost věnovat se osobním zájmům a zálibám. Naplnění osobních přání a potřeb navozuje pocity uspokojení a umocňuje příjemné prožitky. Hlavními znaky volného času jsou radost, prožitek a zábava (Slepičková, 2005, s. 22).

Významný představitel sociologie volného času Joffre Dumazedier rozlišuje tři vzájemně prolínající se funkce volného času, které se objevují střídavě ve všech lidských činnostech. Jsou to funkce v odpočinku, rozptýlení a rozvoji (Knotová, 2011, s. 33).

Německý pedagog volného času Horst W. Opaschowski uvádí sedm hlavních funkcí volného času, a to rekreační (odpočinek, zotavení, relaxace), kompenzační (vyrovnání toho, co se v životě nedostává nebo co se nedaří), enkulturační a edukační (kulturní aktivity, celoživotní učení a vzdělávání), kontemplační (duchovní rozměr, hledání smyslu života), komunikační (podpora sociálních kontaktů), participační (občanské a spolkové aktivity) a konzumní (Knotová, 2011, s. 33).

Americký sociolog Max Kaplan rozděluje funkce volného času pro podněcování tvořivých sil, utváření individuality, vytváření pozitivních zážitků a posilování skupinové i sociální participace (Knotová, 2011, s. 33).

Propracované členění vytvořila Kratochvílová, volný čas rozděluje na funkci zdravotně-hygienickou, seberealizační, formativně-výchovnou, socializační a funkci preventivní (Kratochvílová, 2004, s. 87-88).

Z výše uvedeného dělení funkcí volného času je zřejmé, že ve všech se odrážejí dobové znaky, problémy nebo očekávání společnosti a všechna členění zahrnují funkci rozvoje a naplňování individuálních potřeb. Rozdělení funkcí volného času je pouze teoretické, v reálném životě se jednotlivé funkce prolínají, doplňují, nahrazují. (Knotová, 2011, s. 34).

2.3 Volný čas dětí a mládeže

Mladí lidé dnešní doby jsou jiní než před několika desítkami let, o tom není pochyb. Jiní v trávení volného času, množství aktivit a prostředků k zábavě a studiu. Každá společnost se neustále vyvíjí a proměňuje. Proměňuje se hodnotový systém společnosti a velký vliv má technologický pokrok. Mladí lidé tráví svůj čas jinými činnostmi než dříve. Více času prosedí u počítače a televize, ale základní hodnoty jako zdraví, láska, rodina a přátelství se také u nich pohybují na předních příčkách. To je nejspíš důkazem toho, že mladí lidé nejsou o tolik jiní ve svém uvažování, jen se liší podmínky, v nichž vyrůstají a dospívají.

Kolektivismus

K extrémnímu ovlivňování volného času politickými, osvětovými a pedagogickými prostředky dospěla naše společnost v 2. polovině 20. století za období totality v tehdejší Českoslovenku. Pro toto období je typický tzv. kolektivismu, kdy se zájmy jednotlivce podřizovaly takřka výhradně zájmům totalitní společnosti. Volný čas ztrácel v mnoha směrech svou podstatu dobrovolně tráveného času aktivitami, které si jedinec sám zvolí z vlastního přesvědčení a zájmu, naopak docházelo k manipulaci s dospívajícím jedincem v nejkřivějších obdobích jeho osobnostního rozvoje. Náplň volného času byla řízena státem a podřízena ideologii. Reprezentantem těchto idejí byl Československý svaz mládeže (ČSM), po r. 1970 Socialistický svaz mládeže (SSM) a jeho Pionýrská organizace. Prostor pro hlubší individuální osobnostní rozvoj tato společnost neumožňovala. Volný čas byl dobou, kterou má člověk k dispozici, ale ne k libovolnému užívání. (Kaplánek, 2012, str. 54).

Individualita

Po pádu totality v 90. letech minulého století přichází proces individualizace volného času, který je nástrojem posilování individuality jedince, kdy toto je zcela v kontrastu se socialistickou kolektivní výchovou. Tento proces je snahou jedince odlišovat se od ostatních a hledáním vlastní identity. Trávení volného času odráží kvalitu životního stylu jedince s ohledem na očekávání společnosti, ve které žije. Někteří jedinci společnosti nejsou schopni trávit volný čas smysluplným způsobem, neumí si s volnem poradit a jejich trávení volného času nabývá na charakteru rizikovosti, mnohdy konfliktnosti k normám společnosti, která může vést až ke kriminálnímu jednání mladistvých. Do konfliktu se dostává vědomí povinnosti a zodpovědnosti na jedné straně a na druhé straně svoboda a volnost, což může být zvláště pro dospívajícího jedince neřešitelný rozpor (Kaplánek, 2012, str. 54).

Mění se také hodnoty či vzory pro trávení volného času. Pro určité skupiny dospívajících může být příznačným fenoménem nuda, která může být sama o sobě nástrojem rizikového trávení volného času. Kontrastem k nudě je, že jedinec nemá vůbec žádný volný čas a tedy nemá prostor pro regeneraci a odpočinek, toto bývá zapříčiněno nadměrnými nároky rodičů na volný čas jedince, který si nemůže vyplnit volný čas podle svého a tím může dojít k narušení jeho úspěšný proces socializace (Kaplánek, 2012, str. 54-56).

2.4 Děti a mládež jako účastníci volnočasových aktivit

Hlavním článkem zhodnocování volného času jsou jeho účastníci a to aktéři vlastních volnočasových aktivit, ale i činnost druhých lidí. Jsou jimi jednak děti a mladí lidé různého věku, individuálního a sociálního profilu a zájmového zaměření, jednak také dospělí, kteří mezi nimi v této době působí. Vzhledem zejména k obsahu, metodám, institucím a objektivním podmínkám realizace vzniká mezi oběma široké pásmo setkávání, které omezuje pasivní přístupy a podněcuje spoluúčast. Takto se oslabuje nebezpečí, aby se volný čas jednotlivců naplňoval nahodilým nebo výslovně nežádoucím konáním. Umožňuje naopak jeho smysluplné výchovné zhodnocování (Kaplánek, 2010, str. 70).

Děti a mladí lidé jako účastníci volnočasových aktivit se diferencují podle různých hledisek, které se vztahují:

- k jejich individuální charakteristice (např. věk, pohlaví, etnická příslušnost)
- k jejich začlenění v sociálních skupinách (např. rodina, vrstevnická skupina)
- k obsahu jejich zájmů a aktivit
- k uplatňování rolí a funkcí účastníka volnočasových aktivit, včetně míry participace (Kaplánek, 2010, str. 71).

Některá hlediska, které jsou výše uvedena si zde přiblížíme.

a) Věk

Do volnočasových aktivit vstupují v dnešní době výrazně i děti předškolního věku, projevuje se zde akcelerace jejich psychického, fyzického i sociálního vývoje, kdy ve stále snižujícím se věku jsou schopny zvládat daleko náročnější obsahové, časové a volní nároky, než tomu bylo v minulosti. Nižší věk přináší nové a náročnější podněty pro rozvoj osobnosti dítěte a mladého člověka.

b) Zájmy a účast obou pohlaví

Dívky a chlapci mají v dětství rozdílné zájmy, které můžeme pozorovat i v dalším životě, nicméně v dospívajícím věku se v určitých oblastech volnočasových aktivit rozdíly v dnešní době vyrovnávají. Dívky vstupují do dříve výlučně mužských sportů (např. vzpírání, box).

c) Etnická příslušnost

Etnická příslušnost účastníků volnočasových aktivit má rostoucí význam vzhledem k pokračující migraci z různých částí světa do evropských zemí. Volnočasové aktivity pomáhají uchovávat národní a kulturní tradice menšin a současně vyžadují připravenost ke spolupráci a soužití mezi různými etniky téže společnosti na základě demokratického občanství.

d) Cíle – požadavky – nároky

Dítě a mladý člověk vstupuje do volnočasových aktivit, které mají různé obsahy, cíle, požadavky, nároky. Někdy se jim ale stane, že nejsou schopni nikde zakotvit, přebíhají bezcílně z aktivity do aktivity, nemají potřebnou motivaci, nemohou se nikde najít nebo nenacházejí aktivity, které by vyhovovaly jejich individuálním předpokladům a ambicím.

e) Sociální role

Prostřednictvím svého volnočasového života přebírá dítě a mladý člověk různé sociální role, které pomáhají jeho aktivity diferencovat funkčně, obsahově i realizačně. Optimální pro jeho rozvoj je trvalá a přiměřená pozornost, která ho vede přirozeným, nenásilným způsobem k dobrovolné volbě aktivity a dlouhodobé účasti na ní. Proto je nežádoucí nulová či nahodilá pozornost dospělých nebo naopak direktivní rozhodování o každém jeho volnočasovém počínu (Kaplánek, 2010, str. 71,72).

2.4.1 Děti a mládež ze sociálně znevýhodněného prostředí a volný čas

Náš stát podporuje smysluplné využití volného času dětí a mladých lidí, kteří pocházejí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, tedy prostředí, které neumožňuje dostatečně rozvinout jejich potenciál, včetně jejich schopností a dovedností.

Nejčastěji se věnuje pozornost dětem a mládeži romského etnika, jelikož jsou početně největší skupinou s celou škálou sociálních problémů. V oblasti školského rezortu jsou realizovány koncepce, programy a projekty na místní, krajské i celostátní úrovni. V oblasti výchovy ve volném čase připravují střediska volného času programy pro romské děti, jsou to činnosti orientované na zájmové činnosti, jako je hudba, tanec, zpěv, sport. Volnému času romských dětí a mládeže se také věnují nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, která spadají do rezortu sociálních věcí a která mohou navštívit během celého týdne a je také organizovaná i prázdninová činnost. Nabízejí pomoc s přípravou úkolů do školy, doučováním českého jazyka, zájmové činnosti,

přednášky, sportovní aktivity, osobní konzultace při řešení osobních problémů. Kromě uvedených rezortů nabízí pomoc těmto dětem a mládeži i organizace nekomerčního sektoru včetně církevních zařízení (Knotová, 2011, str. 60-61).

Přes realizované koncepce, programy, konkrétní činnosti v sociokulturní oblasti, připravované a realizované různými institucemi a zařízeními byla konstatována ve Zprávě Rady vlády pro záležitosti romské komunity (2008) malá efektivita a dopad těchto snah (Knotová, 2011, str. 61-62).

2.5 Instituce a zařízení pro výchovu ve volném čase

V České republice se na výchově ve volném čase kromě rodiny podílejí různé instituce ze soukromé, státní i nestátní sféry, které nabízejí rozmanitou škálu zájmových aktivit (Knotová, 2011, str. 54-55):

- *státní instituce* – v rezortu školství, kultury a částečně v rezortu zdravotnictví
- *organizace nekomerčního sektoru*
- *círky a náboženské společnosti*
- *privátní komerční sféra*

2.5.1 Školská a mimoškolská zařízení pro výchovu ve volném čase

Zařízení vytvářejí nabídky pravidelných, příležitostných a prázdninových volnočasových aktivit. Na základě školského zákona č. 561/2004 Sb. a vyhlášky MŠMT ČR č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání jsou zřizovány tyto typy zařízení:

- střediska pro volný čas
- školní družiny
- školní kluby
- zájmové umělecké školy
- jazykové školy
- domovy mládeže

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Činnost středisek volného času upravuje vyhláška MŠMT ČR č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Střediska jsou určena dětem, mládeži ale i dospělým a nejčastěji jsou připravované aktivity pro děti ve věku 6-15 let. Střediska připravují nabídky pro příležitostné vzdělávací a zájmové činnosti (turnaje, výlety, příměstské tábory apod.), zájmovou činnost v zájmových útvarech (kroužky, kluby apod.), nebo nabízejí vzdělávací příležitosti (např. cykly přednášek), dále organizují soutěže a přehlídky a také prázdninové činnosti (Knotová, 2011, str. 57).

V roce 2012/13 dosáhla střediska volného času počtu 310. Jejich činnost v daném roce zabezpečovalo 14,5 tis. pedagogických pracovníků, z nichž více než 86 % bylo externích. Zájmové útvary měly v roce 2012/13 celkem 268,4 tis. účastníků (tj. o 13 590 více než v předešlém roce) (MŠMT, Střediska volného času, 2015).

Školní družiny

Školní družina je školským zařízením pro děti prvního stupně základní školy a její činnost upravuje vyhláška MŠMT ČR č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Zabezpečuje zájmové aktivity, veřejně prospěšné, odpočinkové, rekreační činnosti a přípravu na školní vyučování. Družiny jsou zřizovány při základních školách, ale mohou být také zřízeny samostatně a tak sloužit jedné nebo více školám (Knotová, 2011, str. 58).

Počet školních družin zůstává v posledních pěti letech stabilní – ve školním roce 2012/13 jich existovalo v České republice 3 974. Počet žáků zapsaných ve školních družinách v souladu se zlepšující se demografickou situací na prvním stupni základní školy roste. Ve školním roce 2012/13 navštěvovalo školní družiny 269,9 tis. žáků, tj. o 18,3% více než ve školním roce 2007/08. Podíl žáků ve školních družinách vztažený k počtu žáků 1. stupně meziročně roste a v posledních pěti letech překračuje hranici 50 % (55,3 % v roce 2012/13) (MŠMT, Školní družiny, 2015).

Školní kluby

Školní kluby jsou zřizovány pro děti, které navštěvují druhý stupeň základní školy. Taktéž je činnost klubů řízena již zmiňovanou vyhláškou MŠMT ČR č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Pracují na podobném principu jako školní družiny,

ale je dán větší prostor samostatnosti a volnosti. Mohou taktéž jako družiny zřizovány při školách nebo samostatně (Knotová, 2011, str. 58).

Počet školních klubů po celé sledované období mírně narůstá; v roce 2012/13 existovalo 526 (meziročně o 3 více) školních klubů, které navštěvovalo 44,9 tis. žáků. Počet žáků navštěvujících školní kluby zaznamenal oproti předešlému roku 2010/11 mírný nárůst (o 0,6 %). Podíl zapsaných na počtu žáků 2. stupně a adekvátních ročníků středních škol a konzervatoří zaznamenal ve školním roce 2012/13 mírný nárůst oproti roku 2011/12, dosáhl hodnoty 12,5 % (MŠMT, Školní kluby, 2015).

Základní umělecké školy

Poskytují zájmové vzdělávání v umělecké a estetické oblasti. Nabízejí aktivity hudební, taneční, výtvarné a literárně dramatické. Provoz základních uměleckých škol upravuje vnitřní řád, obvykle je probíhá činnost v odpoledních hodinách. Připravují také táborové činnosti, víkendová soustředění, pořádají kulturní vystoupení a soutěže (Knotová, 2011, str. 59).

Jazykové školy

Jazykové školy nabízejí volnočasové aktivity především vzdělávací a orientované na jazykové vzdělávání. Patří zde školská zařízení, která mají právo státní zkoušky (Knotová, 2011, str. 59).

2.5.2 Organizace nekomerčního sektoru

Do tohoto sektoru patří neziskové organizace, které se zabývají výchovou ve volném čase. Jde o bývalá občanská sdružení, které se přejmenovaly od 1. ledna 2014 na spolky, obecně prospěšné společnosti a nadace a nadační fondy.

Nejvíce činné jsou ve výchově ve volném čase spolky pro děti a mládež, ty jsou orientovány na sportovní aktivity, kulturní činnosti, technické činnosti, environmentální aktivity, kdy jsou zaměřeny především na vlastní členy (nejpočetnější je Junák – český skaut a Pionýr). Počty členů těchto spolků nejsou v posledních letech relevantní, jelikož databáze zřizovatelů je neúplná a nepřehledná. Zájemci získávají informace o nabídkách díky prezentaci samotných spolků při různých akcích na veřejnosti nebo na webových

stránkách. Personální zajištění činnosti je v kompetenci samotných zřizovatelů. Na činnosti se podílejí dobrovolníci, členové, případně další zájemci. Je zde také pociťován nedostatek finančních prostředků (Knotová, 2011, str. 60).

Mezi největší organizace patří následující typy:

- Turistické organizace jako je Skaut, Pionýr, Duha, Česká tábornická unie – zaměřují se na turistiku, táboření, různé outdoorové sporty apod.
- Tělovýchovné organizace jako například Sokol – zaměřují se na sport, pohybové aktivity
- Zájmová sdružení hasičů, rybářů, střelců apod. – zaměřují se dle zájmů.

2.5.3 Církev a náboženské společnosti

Činnost církví a náboženských společností ve výchově ve volném čase se začala rychle rozvíjet v 90. letech. Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností umožňuje vytvářet pro všechny věkové a sociální skupiny nabídku volnočasových aktivit. Činnost je zaměřena na specifické cílové skupiny dětí, mladých lidí i dospělých. Jedná se často o sociálně znevýhodněné nebo marginalizované skupiny a zdravotně handicapované. O počtech a způsobu financování nejsou k dispozici bližší údaje. Velmi bohatou činnost v katolické církvi vyvíjejí Saleziánské domy – střediska mládeže, která jsou zařazena jako střediska volného času do sítě školských zařízení (Knotová, 2011, str. 61).

3 MLÁDEŽ Z PSYCHOLOGICKÉHO HLEDISKA

Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. Zahrnuje jednu dekádu života, od 10 do 20 let. V tomto období dochází ke komplexní proměně osobnosti ve všech oblastech: somatické, psychické i sociální. Mnohé změny jsou primárně podmíněny biologicky, ale vždy je významně ovlivňují psychické a sociální faktory, s nimiž jsou ve vzájemné interakci. Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou formu vlastní identity (Vágnerová, 2012, s. 367).

Jedinec se musí podřídit normám chování, které se u dospělého vyžadují, měl by se stát nezávislý na rodičích, vytvářet heterosexuální vztahy, přizpůsobovat se vrstevníkům, volit budoucí povolání, vytvořit si vlastní filozofii života. Charakteristické pro toto období jsou výrazné změny jak ve fyzickém, tak psychickém vývoji, kdy dochází ke změnám v proporcích těla i struktuře psychiky. Typické pro toto období je rozdílná akcelerace vývoje nejen mezi chlapci a dívkami, ale i u téhož pohlaví. U dívek tyto změny nastupují dříve (Šimíčková Čížková, 2010, s. 115).

Dospívání je z pohledu různých teorií interpretované rozdílným způsobem.

- Psychoanalýza zdůrazňovala význam pohlavního dozrávání a nastupující sexuální aktivity. Freud označil období dospívání jako genitální fázi, v níž dochází k novému oživení sexuálního pudu, ale na jiné úrovni než dřív. Je to období druhé oidipovské fáze. Dospívající si hledá náhradní objekt, dívku či chlapce. Cílem je překonání závislosti na rodičích, hlavně vazeb sexuálního charakteru.
- Psychosociální teorie posuzují dospívání z hlediska vztahu mezi psychickým zvládnutím a sociálními podmínkami, které je mohou ovlivnit pozitivně i negativně. Eriksonův model epigenetického vývoje lidské osobnosti hodnotí každou životní fázi z hlediska vývojového úkolu i eventuálních rizik jeho nenaplnění. Období dospívání je podle něho charakteristické hledáním vlastní identity.
- Teorie sociálního učení kladou důraz na využití možnosti rozvíjet určité schopnosti a dovednosti. Každá společnost má nějaká očekávání a na dospívající vytváří tlak,

aby se chovali v souladu s nimi. Dospívající získává nové role, mění se jeho životní prostor, který se rozšiřuje (Vágnerová, 2012, s. 368-369).

Období dospívání je v literatuře rozdílně děleno. Můžeme se setkat s členěním na fáze puberty a adolescence, na dělení do dvou period – časnou a pozdní adolescenci nebo členění diferencovanější, na prepubertu, pubertu a adolescenci (Šimíčková Čížková, 2010, s. 115).

Období dospívání autorka Vágnerová (2012) dělí na dvě fáze:

- Raná adolescence, označována jako pubescence, zahrnuje prvních pět let dospívání. Je časově lokalizována přibližně mezi 11. - 15. rok.
- Pozdní adolescence, zahrnuje dalších pět let života, trvá přibližně od 15 do 20 let.

Období adolescence dle autorky Šimíčkové Čížkové (2010) je vývojová etapa velice náročná pro jedince, protože se ukončuje doba mezi dětstvím a dospělostí. U děvčat začíná kolem 16. roku, u chlapců asi v 17 letech. Horní věková hranice adolescence se nedá přesně stanovit, neboť dosažení dospělosti je ovlivněno celou řadou faktorů jako jsou společenské či kulturní vlivy. Hlavním vývojovým úkolem adolescenta je vytvořit si pocit vlastní identity.

Nejvýznamnějšími změnami jsou, respektive by měly být přechod od nesamostatnosti k samostatnosti, od neodpovědnosti k odpovědnosti, od závislosti k nezávislosti, od orientace na konzumaci k tvorbě produktů a hodnot, od učení řízeného z vnějšku k samostudiu. Také změny nastanou od výchovy k sebevýchově, dochází tak k posunu mechanismů sebeřízení. Postupně dochází k tomu, že věci se dělají, protože je adolescenti považují za hodnotné, ne proto, že jim to někdo nařídil, ale že chtějí, tudíž mění vnější požadavky k většímu respektu vůči vlastnímu já k stále propracovanějším požadavkům vnitřním.

Neméně důležité je pro adolescenta hodnocení vrstevníků a úspěšnost jedince. Adolescent si postupně třídí svůj hodnotový systém, má potřebu si utvářet svůj vlastní názor, ke kterému dospěl vlastní zkušeností (Vágnerová, 2000, s. 274).

Adolescent má potřebu sdružovat se do stejně věkových skupin a srovnávat se s vrstevníky, rád dodržuje skupinové obřady, brání názory skupiny a rebeluje proti názorům dospělých. Často lze hovořit o generačním problému a rozdílnosti názorů mezi generacemi (Šimíčková Čížková, 2010, s. 128-129).

U adolescentů bývají uváděny čtyři úrovně sebepojetí a to:

1.) Jedinci "zmatení" -nejisté a neuvážené jednání, kolísavé sebevědomí ("Nejsou schopni orientovat se ve společenských požadavcích a nevědí si rady se sebou. Pocit důležitosti si někdy posilují i společensky nežádoucími projevy").

2.) Skupina "závislých" - v sebepojetí i sebevědomí přebírají postoje autorit. ("Nepůsobí problémy, plní požadavky, aniž by o nich příliš uvažovali. Nevykazují krize, jsou nesamostatní a zůstávají konformní, závislí a manipulovatelní").

3.) Skupina "hledajících" - sebepojetí se u nich teprve formuje a životní cíle zpřesňují. ("Angažováním v mnoha činnostech a rolích jakoby zkoušejí své síly").

4.) Skupina se zdravě zformovaným sebepojetím - mají sebevědomí nezávislé na skupině či situaci ("Zvládají požadavky okolí a vědí, co chtějí") (Smékal, 2009, s. 418).

3.1 Subkultura mládeže

Dle E.H.Eriksona si adolescenti přechodně vytváří svou vlastní kulturu projevující se v demonstrování potřebě volnosti a experimentování, nechutí k definitivnímu řešení, k volbě znamenající omezení a ochuzení. Žijí v představě věčného mládí a síly, s nereálným pocitem privilegovanosti a imunity vůči rizikům, důraz kladou na aktuální prožívání. Odmítají hodnoty a styl života rodičovské generace, vše, co vychází od starší generace, považují za zastaralé a neúčinné. Současnost i budoucnost je pro ně stejně důležitá, vždy však dají přednost současnosti. Tento postoj je i častým zdrojem konfliktů s rodiči. Adolescenti preferují intenzivní prožitky, jako jsou hlučná hudba, rychlá jízda, slézání vrcholů a podobné aktivity. Usilují o absolutní řešení. Citově i morálně akceptují jen absolutně platné, co je hodnotné a jisté. Vše chtějí dosáhnout neodkladně, ihned, odklad na jakoukoliv dobu je zátěží (Čačka 2000, s. 230).

Problémem současné společnosti je uvolňování rodinných vazeb, projevující se častěji v disfunkčních rodinách, ale také oslabování sociálních vazeb mladých lidí ve společnosti, následkem čehož mládež nachází sympatie u vrstevnických skupin, které se řídí vlastní ideologií, což může být v některých případech živnou půdou

delikventního chování. Identifikace členů skupiny je pak dána zpravidla stylem úpravy zevnějšku, zvláštním jazykem, uctíváním symbolů, nápadným chováním apod. Jejich snahou je demonstrace volnosti, svobody, chtějí být zajímaví, odlišovat se od ostatních, upoutat pozornost okolí, prostě tvoří subkulturu (Adamec, 2008, s. 16-17).

Při zajetí až do krajnosti lze dle možnosti rozlišovat subkulturu drogovou, kde se jedná převážně o mladé lidi, kteří stojí na okraji společnosti (drogově závislí). Dále lze rozlišit subkulturu rasistickou, kde dominuje násilí, má propracovanější ideologii (např. skinheads, redskins). Občas se vyskytuje i subkultura pseudonáboženská, kde představitelé jsou satanisté, kteří nemají žádného autoritativního vůdce, ani vnitřní strukturu (Matoušek, Kroftová, 1998, s. 86 – 91).

4 KRIMINALITA MLÁDEŽE

Jedním z nejzávažnějších problémů v boji s kriminalitou je trestná činnost mládeže. Mladí pachatelé jsou potencionálními nositeli nebezpečí páchaní trestné činnosti i v budoucnosti.

Kriminalita mládeže je negativní sociální jev, který se projevuje porušováním právního řádu, jehož subjekty jsou mladí lidé. Trestná činnost mládeže je vážným společenským problémem a jejímu snížení by se proto měla v budoucnu věnovat stále větší pozornost.

Naše společnost vynakládá značné prostředky a úsilí na výchovu mládeže. Výchova a formování společenských postojů mládeže, jejího správného přístupu k budování společnosti je nesnadnou a významnou povinností nejen rodičů, ale i vychovatelů, učitelů a všech lidí, kteří mladou generaci obklopují. Proto nesmíme nic ponechat náhodě, nic zanedbat při jejich výchově.

Jako počátek kriminální dráhy mladistvého delikventa je uváděn věk mezi 12. a 15. rokem. Je to období pubescence a jedinec se stává hůře ovladatelným, nerespektuje právní normy. Rozdíly lze spatřovat též z hlediska pohlaví, kdy u dívek zaznamenáváme méně závažné trestné činy než u chlapců. Z hlediska rozvoje tzv. kriminální dráhy dětského delikventa se ukazuje, že tato kriminalita páchaná dětmi do 15 let věku má většinou epizodický charakter. V období dospívání dochází k psychosociálnímu zrání jedince, což se někdy dává do souvislosti s jistým opuštěním kriminální dráhy. Výrazný pokles kriminality je pak před dovršením třicátého roku věku. Někteří odborníci právě tento věk spojují se zakončením období tzv. mladého dospělého, kdy se zdůrazňují individuality psychosociálního zrání osobnosti, jež s kriminalitou jistě úzce souvisejí (Firstová, 2014, str. 36).

4.1 Charakteristické rysy kriminality mládeže

Kriminalita mládeže se vždy v určitém ohledu odlišovala od kriminality dospělých pachatelů, vyznačuje se jistými specifickými rysy, na základě kterých můžeme usuzovat na její osobitost (Válková, Kuchta, 2012, str. 4).

Skupinovost

Mládež se delikventního jednání často dopouští ve skupinách vrstevníků. Vrstevnická skupina má vliv na formování hodnotového systému jedince, dochází zde k předávání názorů, postojů, vzorců chování, což bývá velice významné z hlediska vzniku delikventního jednání mládeže. Cílem skupiny může být právě delikventní chování. Uvnitř skupiny existuje pevná hierarchie, kde platí jasná pravidla chování včetně sankcí. Jedinec se dopouští ve skupině delikventního jednání, když sám by nic takového neudělal. Pokud je skupina odhalena, nejsou vždy všichni viníci potrestáni, ale zpravidla jen tzv. obětní beránci, vůdce skupiny, který delikventní činnost vymýšlí, organizuje, většinou potrestán není a to posiluje jeho postavení ve skupině (Firstová, 2014, str. 40).

Někteří mladí pachatelé tvoří jádra skupin mládeže s rasistickými, fašizujícími a nacionalistickými programy, tedy skupin, které patří k extremistickým hnutím. Mladé lidi na těchto skupinách přitahuje to, že tímto způsobem chtějí aktivně ovlivňovat společenské dění, že se jim líbí znaky těchto skupin (účesy, oblečení, hesla) a že tato aktivita umožňuje provést vzpouru proti rodině či škole (Novotný, Zapletal, 2008, s. 461).

Neadekvátnost jednání, neschopnost odložení uspokojení svých potřeb a nadměrná brutalita

Pro současnou mladou generaci je typické, že chtějí dosáhnout svého cíle co nejrychleji a za každou cenu, aniž by museli vynaložit přílišné úsilí či námahu. Právě módnost a atraktivnost věcí jsou určujícím kritériem pro současnou mládež, jelikož někteří jedinci na tyto věci nemají dostatek finančních prostředků, tak volí deviantní jednání jako způsob k jejich získání (Firstová, 2014, str. 31).

Často se vyskytují případy, kdy samotná hodnota odcizeného zboží je neúměrně nízká v porovnání se s výší škody, která vznikne poškozením věci, např. vloupáním do nějakého objektu (Novotný, Zapletal, 2008, str. 459).

Takovým příkladem může být odcizení mobilního telefonu z motorového vozidla, kdy jeho poškozením vznikne větší škoda, než je cena mobilního telefonu.

Mladému pachateli, který provede loupežné přepadení, nejde ve většině případů ani tak o získanou věc, ale o to, aby ho někdo poslouchal, aby se ho bál, aby někoho k něčemu přinutil a tak potvrdil svou sílu, schopnosti, prosadit si své, chce získat respekt, uznání vrstevnické skupiny a zažít dobrodružství. Stále častěji je majetková trestná činnost mládeže spojena se získáním prostředků na drogu. Mladý člověk, který je závislý na návykových látkách se dostává do bludného kruhu, protože potřebuje uspokojit svou potřebu a je mu jedno jakým způsobem peníze na drogu získá. Odcizené věci potom prodává překupníkům hluboce pod cenou věci. Tato mládež se zapojuje do trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin, slouží např. jako bytoví tipaři, jako hlídky při trestné činnosti dospělých či jako realizátoři zločinného záměru, a to zvláště tam, kde hrozí odhalení trestné činnosti dospělého pachatele (např. pouliční prodej drog, krádeže v obchodech, žhářské útoky (Novotný, Zapletal, 2008, s. 459,460).

Nedostatečná příprava a plánování

Mládež většinou páchá skutky bez promyšlené dlouhodobější přípravy, projevuje se to například náhodností místa a času činu, nevhodností použitých nástrojů a tím zanechání většího počtu stop, nedokonalou konspirací. Necháávají se snadněji strhnout a nedomyšlejší důsledky svých činů. Objevuje se u nich touha po vzrušení a dobrodružství. Mají často potřebu se svými činy pochlubit, svěřit (Novotný, Zapletal, 2008, str. 458).

Vandalismu, šikanování

Vandalismus je specifická činnost mládeže dnešní moderní doby, jde o bezdůvodné, nepochopitelné ničení cizího, veřejného či soukromého majetku. Šikanování se objevuje zejména u mladých lidí, kteří vyrůstali v prostředí rodiny

s agresivními prvky výchovy. Šikanování se zaměřuje na různé druhy fyzického či psychického týrání, ubližování jiným lidem (Novotný, Zapletal, 2008, str. 461).

Vysoká míra latence

Kriminalita mládeže se také vyznačuje vysokou mírou latence. Především u méně závažných, bagatelních deliktů zaznamenáváme, v určitém smyslu slova, že je společnost do určité míry tolerantní k trestné činnosti, pokud se jich dopustí děti, u kterých jsou tato méně závažná porušení práva považována za vývojově podmíněný jev (Válková, Kuchta, 2012, str. 324).

4.2 Dynamika kriminality mládeže

Sledování dynamiky kriminality mládeže na území naší republiky umožňují statistické informace zveřejňované zejména Policejním prezídiem ČR.

Před rokem 1990 v době totality byl život občanů pod striktním dohledem a tomu odpovídala i míra kriminality, kriminalita mladistvých měla ve své oficiální podobě, registrované orgány činnými v trestním řízení, v 80. letech 20. století setrvalý stav. Dlouhodobý průměr za tato léta ukazuje, že v tehdejší ČSSR bylo ročně stíháno kolem 6 000 mladistvých a kolem 4 000 osob ve věku do 15 let. Tedy kolem 10 000 pachatelů ve věku do 18 let (Novotný, Zapletal, 2008, str. 454).

V 90. letech 20. století po nástupu demokracie, kdy si občasné tuto svobodu začali vykládat po svém, že si můžou dělat, co chtějí a tím také nedodržovat právní a morální normy, začíná docházet k prudkému vzestupu kriminality a také se zvyšují počty pachatelů z řad dětí a mladistvých navíc než dvojnásobek. Kulminačním rokem se stal rok 1997, kdy bylo evidováno celkem 12 086 trestných činů spáchanými dětmi do 15 let a u mladistvých o rok dříve, v roce 1996 bylo registrováno 22 719 trestných činů. V následujícím období dochází k mírnému poklesu až do roku 2002, kdy je zaznamenáno rapidnější snížení trestné činnosti u těchto věkových kategorií (Firstová, 2014, str. 40,41).

Tab. 1 Dynamika kriminality mládeže na území ČR – objasněné skutky 1994 – 2014 (Policie ČR, 2015)

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
děti	8053	12059	11999	10216	5541	3319	3090	2783	1584	1463	1350
mladiství	22160	22719	16730	13507	10901	7866	7605	7728	5339	4713	3367

4.3 Aktuální podoby kriminality

Při zkoumání trestné činnosti mládeže je třeba mít na paměti odlišnosti související s věkovým rozložením kriminality, které se projevují též v samotné struktuře kriminality mládeže. Řada deliktů majetkové povahy není evidována a vykazována v kriminálních statistikách a proto uváděné informace u majetkové kriminality mládeže lze považovat za zkreslující. U dětí do patnácti let převažují krádeže prosté – krádeže zboží v obchodech, odložené věci, kapesní krádeže, toto jsou právě činy, které se většinou ve statistikách neobjeví. Dále jde o krádeže vloupáním, poškození cizí věci, sprejerství, výjimkou nejsou loupeže, vydírání, ublížení na zdraví často spojené se šikanou (Firstová, 2014, s. 34).

U mladistvých delikventů se setkáváme s kvalifikovanějšími formami kriminality. Zaznamenáváme zde vyšší podíl krádeží vloupáním, krádeží prostých. Nemalé procento zaznamenáváme u trestného činu loupeže a ublížení na zdraví (Firstová, 2014, s. 35).

Tab. 2 Změny v rámci hlavních kategorií trestné činnosti mládeže v letech 2013-2014 (Policie ČR, 2015)

ROK/trestný čin	2013	2014	Rozdíl
Vraždy	10	3	-70,0%
Násilné trestné činy	909	822	-9,6%
Mravnostní činy	317	316	-0,3%
Krádeže vloupáním	1045	829	-20,7%
Krádeže prosté	1280	1043	-18,5%
Majetkové činy	2514	2128	-15,4%
Ostatní trestné činy	898	968	7,8%
Zbývající trestné činy	152	159	4,6%
Hospodářské činy	147	143	-2,7%
Obecná kriminalita	4638	4234	-8,7%
Celková kriminalita	4937	4566	-7,5%

Vraždy obsahují veškeré vraždy (loupežné, sexuální, na objednávku, osobní motiv, vraždy novorozence matkou, ostatní vraždy).

Násilné činy v sobě obsahuje kolonku vraždy celkem a další trestné činy násilného charakteru jako: únos, loupež, úmyslné ublížení na zdraví, usmrcení lidského plodu, opuštění dítěte, rvačky, vydírání, omezování a zbavení osobní svobody, porušení domovní svobody, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společné domácnosti, omezování svobody vyznání, útisk, apod.

Mravnostní činy – znásilnění, pohlavní zneužívání, ohrožování mravnosti, ohrožování pohlavní nemocí, kuplířství, soulož mezi příbuznými, obchodování s lidmi.

Krádeže vloupáním – veškeré krádeže spáchané vloupáním, do obchodů, výkladních skříní, restaurací, ubytoven, kulturních objektů, jídelen, do pokladen a pancéřových skříní, škol, bytů, chat, rodinných domů a ostatních objektů.

Krádeže prosté – zde jsou zahrnuty krádeže kapesní, jiné na osobách, mezi zaměstnanci na pracovišti, motorových vozidel dvoustopých, motorových vozidel jednostopých, věcí z automobilů, jízdních kol, domácího zvířectva a ostatní.

Majetkové činy – obsahuje veškeré krádeže vloupáním, krádeže prosté a navíc další majetkové činy jako podvod, zpronevěra, neoprávněné užívání cizí věci, zatajení věci, poškozování cizí věci.

Ostatní kriminální činy – zde jsou zahrnuty trestné činy jako výtržnictví, sprejerství, podávání alkoholových nápojů mládeži, nedovolení překročení státní hranice,

nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie, zneužití pravomoci veřejného činitele, požáry, výbuchy, nedovolené ozbrojování, maření výkonu úředního rozhodnutí, podílnictví.

Zbývající kriminalita – nadržování, veškeré dopravní nehody, ublížení na zdraví z nedbalosti, ohrožení pod vlivem návykové látky, zanedbání povinné výživy, týrání zvířat, šíření poplašné zprávy, zločinné spolčení, hanobení národa, rasy a přesvědčení.

Hospodářské činy – zde jsou řazeny veškeré trestné činy hospodářského charakteru např. neoprávněné podnikání, poškozování spotřebitele, krácení cla, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění, porušení povinnosti v řízení o konkurzu, porušení povinnosti při správě cizího majetku, padělání měny, padělání známek a kolků, krácení daně, padělání a pozměňování veřejné listiny, pojistný podvod, úvěrový podvod a ostatní hospodářské trestné činy.

Obecná kriminalita – zahrnuje součet položek násilné činy celkem, mravnostní činy celkem, majetkové činy celkem a ostatní kriminální činy celkem.

Celková kriminalita – zahrnuje v sobě obecnou kriminalitu celkem, hospodářské činy celkem, zbývající kriminalitu celkem, vojenské trestné činy a trestné činy proti ústavnímu zřízení (Policie ČR, 2015).

4.4 Charakteristika trestných činů

Trestné činy proti životu a zdraví

Nejzávažnějším trestným činem proti životu je **vražda** (§ 140 tr. zákona), která spočívá v tom, že pachatel jinou osobu usmrtí. Vraždy jsou páčány z různých motivů (např. ze msty, s cílem získat peníze či jiné věci, se sexuálním motivem apod.) nebo i bez motivu (na základě náhlého rozhodnutí).

Od trestného činu vražda je třeba odlišovat trestný čin **zabití** (§ 141 tr. zákona), u kterého je trestní sazba podstatně snížena, neboť pachatel jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí myslí anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Úmyslné ublížení na zdraví (§146 tr. zákona) je trestným činem proti zdraví člověka a rozumí se jím takový stav, který porušením normálních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nezanechává trvalé následky (Hulinský, 2010, s. 64-67).

Trestné činy proti svobodě

Loupež (§ 173 tr. zákona) – jednání pachatele spočívá v tom, že proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.

Trestného činu **vydírání** (§ 175 tr. zákona) se dopustí pachatel, který jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl (Hulinský, 2010, s. 83-87).

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Znásilnění (§ 185 tr. zákona) spočívá v tom, že jiného násilím nebo pod pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému styku zneužije bezbrannosti.

Trestného činu **pohlavního zneužívání** (§ 187 tr. zákona) se dopustí ten, kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije (Hulinský, 2010, s. 93-96).

Trestné činy proti majetku

Trestný čin **krádeže** (§ 205 tr. zákona) spočívá v tom, že si pachatel přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, nebo čin spáchá vloupáním, bezprostředně po činu se pokusí uschovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí, čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob. Škoda nikoli nepatrná 5 000,- Kč.

Trestný čin **podvod** (§ 209 tr. zákona) spočívá v tom, že pachatel svým jednáním obohatí sebe nebo jiného tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.

Poškození cizí věci (§ 228 tr. zákona), jednání pachatele spočívá v tom, že zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (Hulinský, 2010, 111-118).

Trestné činy obecně ohrožující

Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 tr. zákona) spáchá ten, kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku.

Trestného činu **nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy** (§ 283 tr. zákona) se dopustí ten, kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed.

Výtržnictví (§ 358 tr. zákona), pachatel se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí. Narušuje klidné soužití občanů, veřejný klid a pořádek (Hulinský, 2010, 127-151)

Tab. 3 Největší zastoupení jednotlivých TČ nezletilých 1-14 let v jednotlivých kategoriích za rok 2014 (Policie ČR, 2015)

Kategorie/konkrétní TČ	TČ	Kategorie/konkrétní TČ	TČ
Vraždy celkem	0	Krádeže kapesní	26
Násilné TČ celkem	287	Majetkové činy celkem	515
Loupeže	88	Poškození cizí věci	69
Úmyslné ublížení na zdraví	80	Zatajení věci	10
Vydírání	65	Ost.krim.činy celkem	333
Mravnostní TČ celkem	120	Sprejerství	128
Pohlavní zneužívání	77	Výtržnictví	87
Znásilnění	20	Nedov.výr.a d.psych.l a jedů	48
Krádeže vloupáním celkem	168	Požáry	30
Kr. vl. do ostat. objektů	79	Zbýv.krim.celkem	39
Kr. vl. do soukr.chat	24	Šíření poplašné zprávy	11
Krádeže prosté celkem	258	Dopr.nehod.silnič.nedbal.	8
Krád.v bytech a rod.domech	55	Hospodářské činy celkem	56
Krád. v jiných objektech	54	Neoprávněné držení plat.karty	34
Krád. jiné na osobách	35	Pošk. a zneuž. záz. na nos. infor.	5

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že u dětí ve věku 1-14 let jsou nejvíce za rok 2014 zastoupeny kategorie majetkové činy pod které spadají krádeže vloupáním a krádeže prosté s 515 případy, následují ostatní kriminální činy celkem 333 případů a dále násilné trestné činy trestné činy celkem 287 případů. Z jednotlivých trestných činů jsou na prvním místě krádeže 426 případů, dále sprejerství 128 případů, loupeže 88 případů, výtržnictví 87 případů, úmyslné ublížení na zdraví 80 případů. Za zmínku také stojí trestný čin nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů, kdy jde o 48 případů.

Tab. 4. Největší zastoupení jednotlivých TČ mladistvých 15-17 let v jednotlivých kategoriích za rok 2014 (Policie ČR, 2015)

Kategorie/konkrétní TČ	TČ	Kategorie/konkrétní TČ	TČ
Vraždy celkem	3	Majetkové činy celkem	1702
Násilné TČ celkem	565	Poškození cizí věci	95
Úmyslné ublížení na zdraví	225	Podvod	45
Loupeže	167	Zatajení věci	21
Vydírání	59	Ost.krim.činy celkem	656
Mravnostní TČ celkem	198	Maření výkonu úř. rozh.	191
Pohlavní zneužívání	147	Výtržnictví	151
Znásilnění	25	Sprejerství	121
Krádeže vloupáním celkem	710	Nedov.výr.a d.psych.l a jedů	103
Kr. vl. do ostat. objektů	353	Zbýv.krim.celkem	121
Kr. vl. do rodinných domů	72	Dopr.nehod.silnič.nedbal.	25
Krádeže prosté celkem	820	Ohrož.pod vlivem náv.l.,opilství	22
Krád. v jiných objektech	206	Hospodářské činy celkem	125
Krád.v bytech a rod.domech	130	Neoprávněné držení plat.karty	66
Krád.mot.voz.dvoustopých	115	Ochrana měny	11

Mladiství spáchali za rok 2014 nejvíce majetkových trestných činů a to ve výši 1702 případů, kdy do této kategorie spadají i krádeže vloupáním 710 případů a krádeže prosté 820 případů. Následují ostatní kriminální činy s počtem 656 případů, kde je nejvíce zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí celkem 191 případů, dalším v pořadí je kategorie násilné trestné činy 565 případů a z toho je zde nevíce zastoupen trestný čin úmyslné ublížení na zdraví v počtu 225 případů. Mladiství pachatele také spáchali 3 vraždy, kdežto děti žádnou.

Při součtu jednotlivých kategorií trestných činů u nezletilých a mladistvých získáme pořadí jednotlivých kategorií s největším zastoupením trestných činů v pořadí: 1) Majetkové trestné činy, 2) Ostatní kriminální činy, 3) Násilné trestné činy. Při součtu jednotlivých trestných činů nezletilých a mladistvých zjistíme, že nejvíce zastoupeny jsou trestné činy krádež, úmyslné ublížení na zdraví, loupež, sprejerství a výtržnictví.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V této diplomové práci je použit kvantitativní pedagogický výzkum, který je orientován do volného času studentů střední školy, netradiční je v tom, že se jedná o dospívající studenty jen mužského pohlaví a dotýká se kromě volného času i zkušeností těchto studentů s kriminalitou. Realizovat výzkumné šetření na střední škole bylo bez problémů, jelikož ředitel školy byl vstřícný a sám zorganizoval vyplnění dotazníků a zajistil jejich navrácení.

Kvantitativní zaměření výzkumu byla vybrána z důvodu jeho některých nesporných předností, jakou jsou: relativně rychlý sběr dat a jejich vyhodnocení, nestranné a jednoznačné vyjádření výzkumných údajů v podobě čísel, umožnění testování teorií a vhodnost aplikace tohoto výzkumu na velké skupiny osob (Gavora et al. 2010, Elektronická učebnice pedagogického výzkumu).

Kvantitativní pedagogický výzkum se přiřazuje k empirickému výzkumu a souvisí s obecným členěním výzkumu z hlediska kontextu inovačního cyklu na teoretický, praktický a empirický, který je pojat kvantitativně nebo kvalitativně. Základními prvky kvantitativního výzkumu jsou: výzkumné téma, otázky, hypotézy, výzkumný vzorek, metody, organizace výzkumu, zpracování získaných dat a jejich interpretace (Švec et al., 1998, str. 52-57).

Teoretickou oporou empirické části byly publikace: *Metody pedagogického výzkumu* od prof. Chrásky, *Elektronická učebnice pedagogického výzkumu* od prof. Gavory a kolektivu autorů a *Metodológia vied o výchove* od prof. Švece.

5.1 Výzkumné cíle, problémy a hypotézy

Empirická část kvalifikačních prací by měla vždy začínat stanovením výzkumných cílů, následují problémy a z nich vytvořené hypotézy (Švec et al., 1998, s. 67). Cíle jsou členěny na hlavní cíl a dílčí cíle, problémy jsou vyjádřeny tázací formou a hypotézy oznamovací formou.

5.1.1 Hlavní cíl a dílčí cíle výzkumu

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, jak studenti Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín využívají svůj volný čas, jaké k němu mají postoje a jejich zkušenosti z oblasti kriminality mládeže.

Dílčí cíle diplomové práce jsou formulovány tak, aby bylo dosaženo hlavního cíle, současně korespondují s jednotlivými kapitolami či podkapitolami teoretické části a také s některými otázkami z dotazníku- objasnit funkce a důležitost volného času

- zjistit možnosti trávení volného času mládeže
- zjistit postoj studentů k volnému času, jeho rozsah, limity a způsob jeho využívání
- objasnit hlavní rysy kriminality mládeže a jednotlivých trestných činů
- zjistit postoje studentů ke kriminalitě a jejich vlastní zkušenost s kriminalitou
- porovnat informace o kriminalitě od studentů se statistikou PČR
- zjistit míru nepotrestaných trestných činů studentů s ohledem na jejich věk
- zjistit zda má vliv na trestnou činnost obor studia, který student studuje
- zjistit zda má funkčnost rodiny vliv na páchaní trestné činnosti studentů

5.1.2 Deskriptivní a relační problémy

Počáteční fázi pedagogického výzkumu je dle Chráska (2007) stanovení problému, na které navazuje formulace hypotéz. Již samotná formulace problému by měla obsahovat vztah mezi alespoň dvěma proměnnými, jejichž nejzákladnější členění je na závisle a nezávisle proměnné (Chráska, 2007, s. 12–17). Tímto vyjádřením Chráska odkazuje zejména na relační problémy, kromě nich ovšem rozeznáváme také

deskriptivní a kauzální problémy. Kauzální problémy mají uplatnění v experimentech, proto se nimi nebudeme zabývat.

Deskriptivní problémy

Deskriptivní problém je popisný problém, zjišťuje a popisuje situaci, stav a výskyt daného jevu: Jaký je věk studentů? Vzdělávají se studenti v učňovském oboru nebo oboru s maturitou? Pocházejí z funkční či dysfunkční rodiny? Kolik mají týdně volného času? Co limituje jejich volný čas? Znají rozdíl mezi přestupkem a trestným činem? Dopustili se studenti trestného činu, a jaký byl důvod jejich jednání?

Relační problémy

Relační problémy zjišťují, zda existuje vztah mezi zkoumanými jevy, jak je vztah těsný a stanovují, který jev zapřičiňuje který, jinak řečeno pracují s nezávisle a závisle proměnnými: Existuje souvislost mezi věkem studentů a počtem nepotrestaných trestných činů? Ovlivňuje to, jaký obor student studuje páchání trestných činů ve volném čase? Má funkčnost rodiny vliv na páchání trestné činnosti?

5.1.3 Věcné hypotézy

Věcné hypotézy jsou jednoznačným vyjádřením, jsou to výstižná a stručná tvrzení (Gavora et al., 2010, Elektronická učebnica pedagogického výskumu).

H1: Množství trestných činů mladistvých, které nejsou potrestány, souvisí s tím, kolik je respondentovi let.

H2: Studenti učňovského oboru se dopouštějí trestných činů ve stejné míře jako studenti oboru s maturitou.

H3: Na dopouštění se trestných činů má vliv zda-li student vyrůstá ve funkční nebo dysfunkční rodině.

5.2 Výběr prvků do výzkumného souboru

Základní soubor představovali studenti Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín. Tvořili ho studenti mužského pohlavního prvního až třetího ročníku učebních oborů Karosář, Nástrojář, Obráběč kovů CNC, Strojní mechanik. Další část tvořili studenti studijních oborů s maturitou Mechanik seřizovač CNC a Provozní technika. Byla podána oficiální písemná žádost řediteli školy o provedení dotazníkového šetření, kdy žádosti bylo vyhověno (příloha č. 1).

5.3 Metodologické nástroje výzkumného šetření

Metody jsou cesty, pomocí kterých postupujeme v získávání dat použitelných v empirických výzkumech. Zatímco teoretická část práce byla zpracována metodou analýzy textových dokumentů, empirická část využívá zejména dotazníkovou metodu.

Dotazník lze charakterizovat jako: „*soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaný (respondent) odpovídá písemně*“ (Chráška, 2006, s. 14).

Pro výzkumné šetření byl vytvořen anonymní dotazník o 27 položkách (příloha č. 2). Do otázky 21 jsou členěné otázky týkající se volného času mládeže a neurčitých dotazů na kriminalitu. Od otázky 22 odpovídali pouze respondenti, kteří se dopustili trestného činu. Dotazník obsahoval kromě otázek uzavřených, dichotomických (existují jen dvě možné odpovědi) i polytomických (na ně existuje více možných odpovědí než dvě), také otázky otevřené, ve kterých mohli respondenti vyjádřit svůj názor nebo své zkušenosti k danému zkoumanému problému. Pro vyloučení nízké návratnosti bylo upřednostněno osobní distribuce dotazníků a vyčkání na vyplnění respondenty.

Před distribucí všech dotazníků rozdal můj syn, který studoval obor Mechanik seřizovač CNC svým deseti spolužákům dotazníky, aby se mohlo zjistit, zda rozumí studentům otázkám a odpovědím. Po zjištění, že vyplnění dotazníků nedělalo studentům problémy, bylo rozdáno celkem 125 dotazníků. S respondenty byla velmi dobrá spolupráce. Návratnost dotazníků byla 100 %. Pro statistické účely bylo vybráno 115

dotazníků, vyřazeno bylo 10 dotazníků pro neúplnost odpovědí. Po výběru získaného materiálu je procentuální hodnota použitelných dotazníků 92 %.

Výsledky dotazníků byly zpracovány pomocí formy Microsoft Excel 2010. Výsledky výzkumného šetření jsou vyjádřeny absolutní a relativní četností pomocí tabulek, grafů a prostého textu.

Relativní četnost (f) byla vypočítána dle vzorce: $f = n_i / n \times 100$ (kde n_i je absolutní četnost a n je celková četnost) a zpracovány do jednotlivých tabulek a grafů.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Výsledky z výzkumného šetření jsou zpracováním dat získaných dotazníkovou metodou, která byla použita, aby bylo dosaženo stanovených cílů. Data jsou prezentována v tabulkách četností, které jsou z důvodu vyšší přehlednosti graficky zpracovány také do sloupcových diagramů.

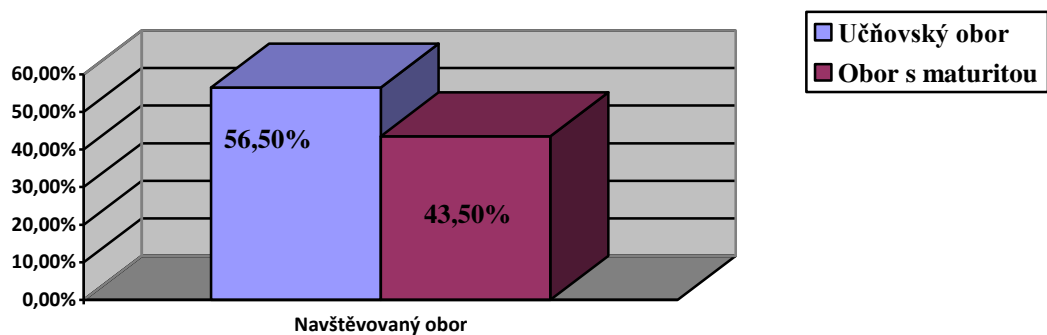
Demografická data

Tab. 5 Pohlaví

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Muž	115	100,0	100,0	100,0

Tab. 6 Navštěvovaný obor

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Učňovský obor	65	56,5 %	56,5 %	56,5 %
Obor s maturitou	50	43,5 %	43,5 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf °1 Navštěvovaný obor

Položky dotazníkového šetření

Tab. 7 Věk respondentů - učňovský obor

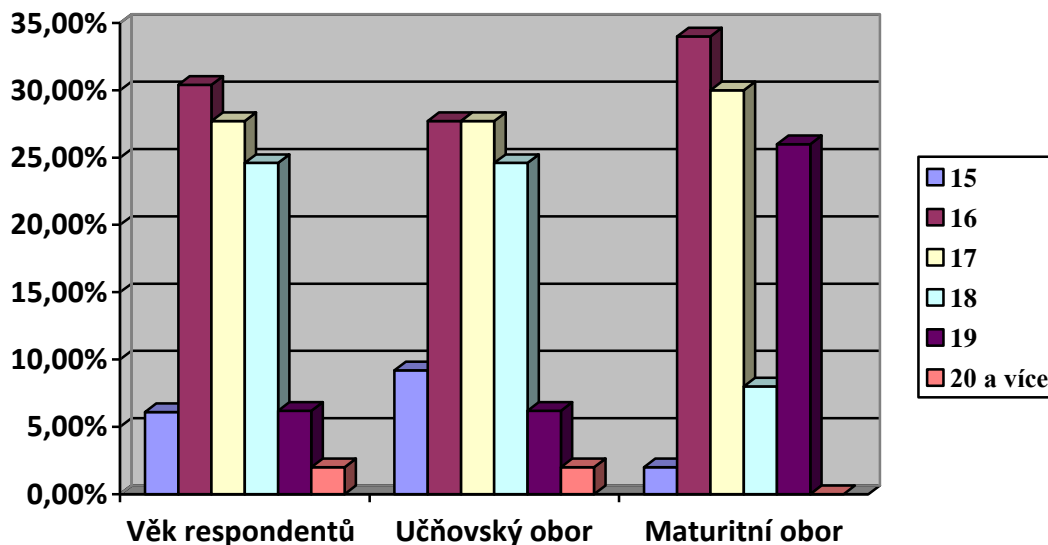
	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
15	6	9,2 %	9,2 %	9,2 %
16	18	27,7 %	27,7 %	36,9 %
17	18	27,7 %	27,7 %	64,6 %
18	16	24,6 %	24,6 %	89,2 %
19	4	6,2 %	6,2 %	95,4 %
20 a více	3	2,0 %	4,6 %	100,0 %
Celkem	65	100,0 %	100,0 %	

Tab. 8 Věk respondentů – Obor s maturitou

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
15	1	2,0 %	2,0 %	2,0 %
16	17	34,0 %	34,0 %	36,0 %
17	15	30,0 %	30,0 %	66,0 %
18	4	8,0 %	8,0 %	74,0 %
19	13	26,0 %	26,0 %	100,0 %
Celkem	50	100,0 %	100,0 %	

Tab. 9 Věk respondentů

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
15	7	6,1 %	6,1 %	6,1 %
16	35	30,4 %	30,4 %	36,5 %
17	33	28,7 %	28,7 %	65,2 %
18	20	17,4 %	17,4 %	82,6 %
19	17	14,8 %	14,8 %	97,4 %
20 a více	3	2,6 %	2,6 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 2 Věk respondentů

Analýzou dat bylo zjištěno, že 7 (6,1 %) respondentů je patnáctiletých, 35 (30,4 %) studentů má již ukončených 16 let, 33 (28,7 %) studentů již dosáhlo na 17 rok, plnoletosti dosáhlo již 20 (17,4 %) studentů, 17 (14,8 %) studentů již mělo 19 let a dvaceti let a více označili 3 (2,6 %) studenti.

V učňovském oboru zaujalo největší skupinu odpovídajících respondentů ve věku 16 a 17 let, a to 18 respondentů v každém věkovém rozmezí (27,7 %).

Kdežto v maturitním oboru dotazník oslovil nejvíce 16 leté a to v poměru 17 studentů (34,0 %), respondenty ve věku 17 let tvořilo 15 (30,0 %) studentů (tabulka 7, 8, 9, graf 2).

4. Bydliště respondentů

Analýzou dat bylo zjištěno, že 78 respondentů (67,8 %) pochází z vesnice, pouze 37 studentů (32,2 %) bydlí ve městě (tabulka 10). Z podrobné analýzy bylo zjištěno, že 47 (72,3 %) respondentů studující učňovský obor bydlí na vesnici, zbylých 18 (27,7 %) pochází z města, také obdobné výsledky lze zaznamenat u studentů studující obor s maturitou, kde 33 (66,0 %) respondentů bydlí na vesnici a 17 (34,0 %) pochází z města.

Tab. 10 Bydliště respondentů

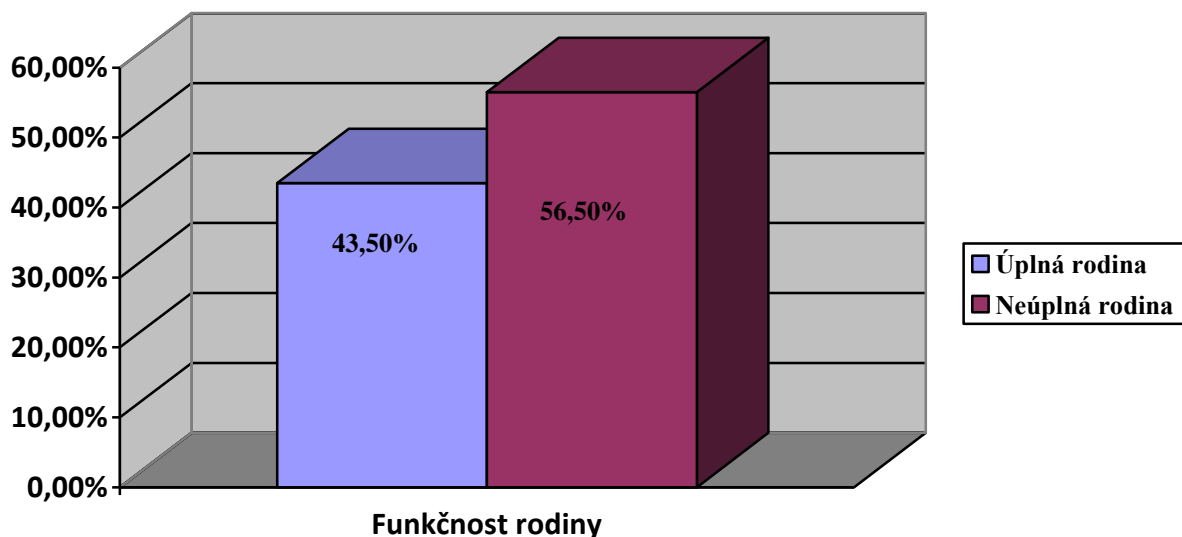
	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Vesnice	78	67,8 %	67,8 %	67,8 %
Město	37	32,2 %	32,2 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

5. Funkčnost rodiny

Analýzou dat bylo zjištěno, že 65 respondentů (56,5 %) pochází z rozvrácené či neúplné rodiny, kde vyrůstají pouze s matkou či s otcem, 50 respondentů (43,5 %) pochází z úplné rodiny (tabulka 11).

Tab. 11 Funkčnost rodiny

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Úplná rodina	50	43,5 %	43,5 %	43,5 %
Neúplná rodina	65	56,5 %	56,5 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

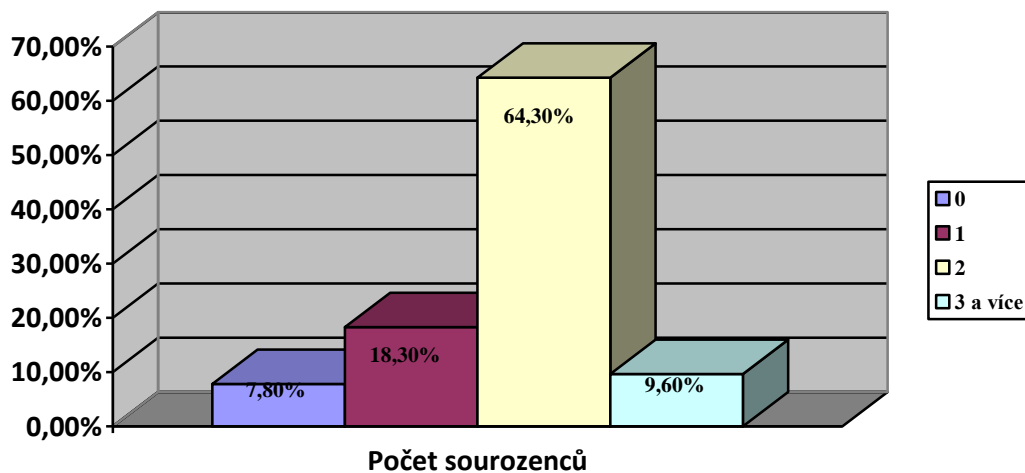
Graf 3 Funkčnost rodiny

6. Počet sourozenců

Analýzou dat bylo zjištěno, že 9 (7,8 %) respondentů uvedlo, že jsou jedináčci, 21 (18,3 %) respondentů pochází z rodiny s jedním sourozencem, 74 (64,3 %) respondentů má dva sourozence a 11 (9,6 %) respondentů pochází z mnohočetné rodiny a mají 3 a více sourozenců (tabulka 12, graf 4).

Tab. 12 Počet sourozenců

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Žádné	9	7,8 %	7,8 %	7,8 %
1	21	18,3 %	18,3 %	26,1 %
2	74	64,3 %	64,3 %	90,4 %
3 a více	11	9,6 %	9,6 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

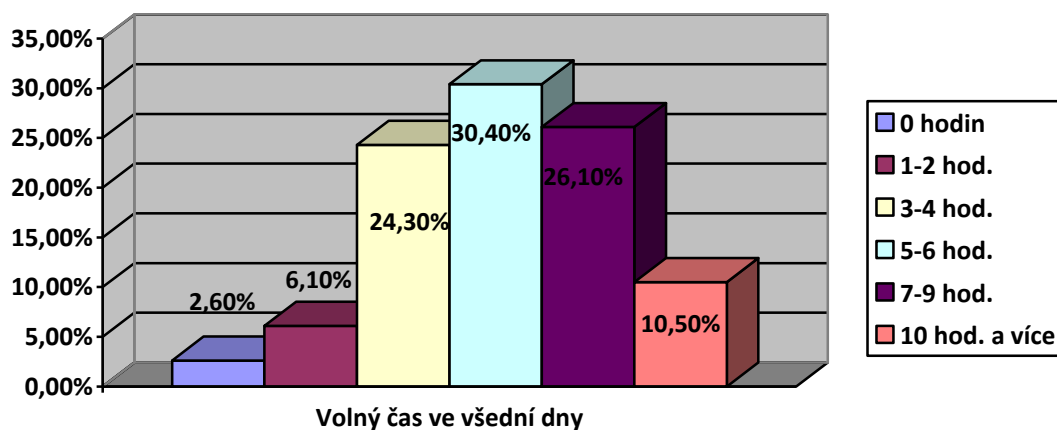

Graf 4 Počet sourozenců

7. Odhadněte prosím, kolik volného času máte ve všední den?

Tab. 13 Volný čas ve všední den

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
0 hod.	3	2,6 %	2,6 %	2,6 %
1-2 hod.	7	6,1 %	6,1 %	8,7 %
3-4 hod.	28	24,3 %	24,3 %	33,0 %
5-6 hod.	35	30,4 %	30,4 %	63,4 %
7-9 hod.	30	26,1 %	26,1 %	89,5 %
10 hod. a více	12	10,5 %	10,5 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 5 Volný čas ve všední dny

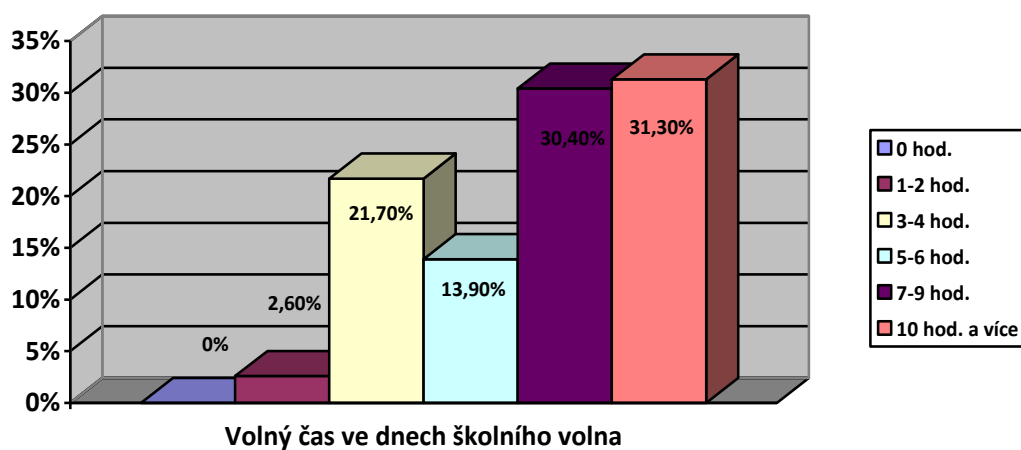
Analýzou dat bylo zjištěno, že 3 (2,6 %) respondenti uvedli, že ve všední den nemají žádný volný čas, 7 (6,1 %) mají 1 až 2 hodiny volného času denně, 28 (24,3 %) respondentů uvádí 3 až 4 hodiny denně volna, 35 (30,4 %) respondentů uvádí 5 až 6 hodin volného času denně, 30 (26,1 %) respondentů přiznalo, že volného času mají 7 až 9 hodin denně ve všední dny a 12 (10,5 %) respondentů popisují, že volného času denně využijí více jak 10 hodin (tabulka 13, graf 5).

8. Odhadněte prosím, kolik volného času máte ve dnech školního volna?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 3 (2,6 %) respondenti uvedli, že mají 1 až 2 hodiny volného času denně, 25 (21,7 %) respondentů uvádí 3 až 4 hodiny denně volna, 16 (13,9 %) respondentů uvádí 5 až 6 hodin volného času denně, 35 (30,4 %) respondentů přiznalo, že volného času mají 7 až 9 hodin denně ve dnech školního volna a 36 (31,3 %) respondentů popisují, že volného času denně využijí více jak 10 hodin ve dnech školního volna (tabulka 14, graf 6).

Tab. 14 Volný čas ve dnech školního volna

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
0 hod.	0	0 %	0 %	0 %
1-2 hod.	3	2,6 %	2,6 %	2,6 %
3-4 hod.	25	21,7 %	21,7 %	24,3 %
5-6 hod.	16	13,9 %	13,9 %	38,2 %
7-9 hod.	35	30,4 %	30,4 %	68,6 %
10 hod. a více	36	31,3 %	31,4 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 6 Volný čas ve dnech školního volna

9. Jak hodnotíte množství vlastního volného času?

1. Mám ho příliš, někdy nevím, co s ním.
2. Mám dostatek volného času, jeho délka mi vyhovuje.
3. Mám málo volného času, potřeboval bych ho více.
4. Nezbyvá mi vůbec žádný.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 14 (12,2 %) respondentů uvedlo, že mají příliš mnoho volného času. 63 (54,8 %) respondentů přiznává, že má dostatek volného času. Ale 35 (30,4 %) respondentů je přesvědčeno, že mají málo volného času, že by potřebovali více času, 3 (2,6 %) respondenti uvedli, že jim nezbyvá žádný volný čas (tabulka 15, graf 7).

Tab. 15 Množství volného času

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Příliš času	14	12,2 %	12,2 %	12,2 %
Dostatek času	63	54,8 %	54,8 %	67,0 %
Málo času	35	30,4 %	30,4 %	97,4 %
Nemám žádný	3	2,6 %	2,6 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

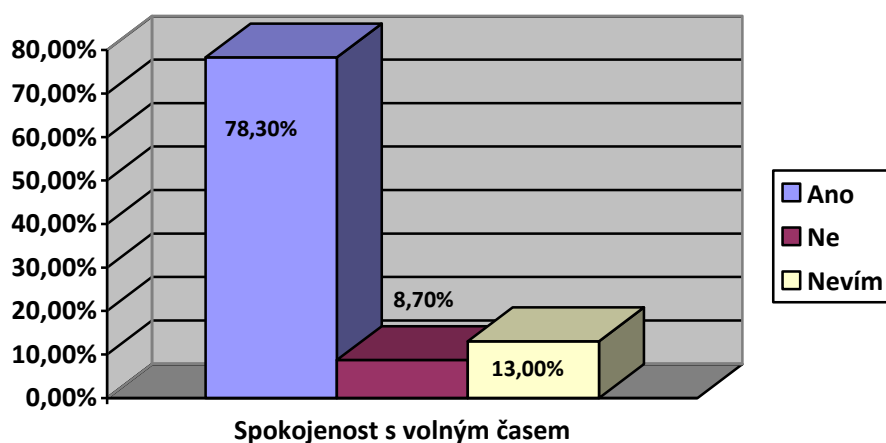
Graf 7 Množství volného času

10. Jste spokojený s tím, jak trávíte svůj volný čas?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 90 (78,3 %) respondentů je spokojeno s tím, jak tráví volný čas, 10 (8,7 %) respondentů není spokojeno a 15 (13,0 %) respondentů neví (tabulka 16, graf 8).

Tab. 16 Spokojenost s volným časem

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Ano	90	78,3 %	78,3 %	78,3 %
Ne	10	8,7 %	8,7 %	87,0 %
Nevím	15	13,0 %	13,0 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 8 Spokojenost s volným časem

11. Jak trávíte volný čas?

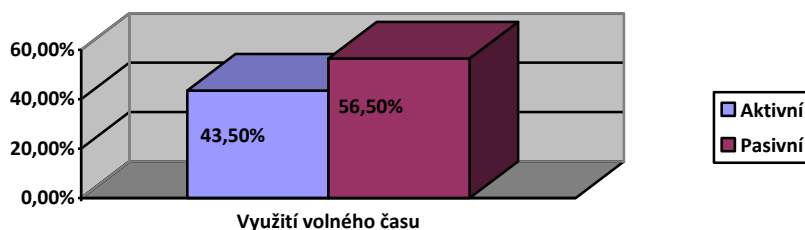
1. Spíše aktivně. (např. individuální či kolektivní sportovní aktivity, kroužky, činnost v zájmových sdruženích...)
2. Spíše pasivně. (např. sledování televize, hraní PC her, četba knih, poslech hudby, výherní automaty aj...)

Analýzou dat bylo zjištěno, že 50 (43,5 %) respondentů tráví svůj volný čas aktivně, mezi nejčastěji možné odpovědi podtrhli sportovní aktivity, ale 60 (56,5 %) respondentů

uvedlo, že spíše tráví svůj volný čas pasivně hraním PC nebo sledováním televize (tabulka 17, graf 9).

Tab. 17 Využití volného času

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Aktivně	50	43,5 %	43,5 %	43,5 %
Pasivně	65	56,5 %	56,5 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 9 Využití volného času

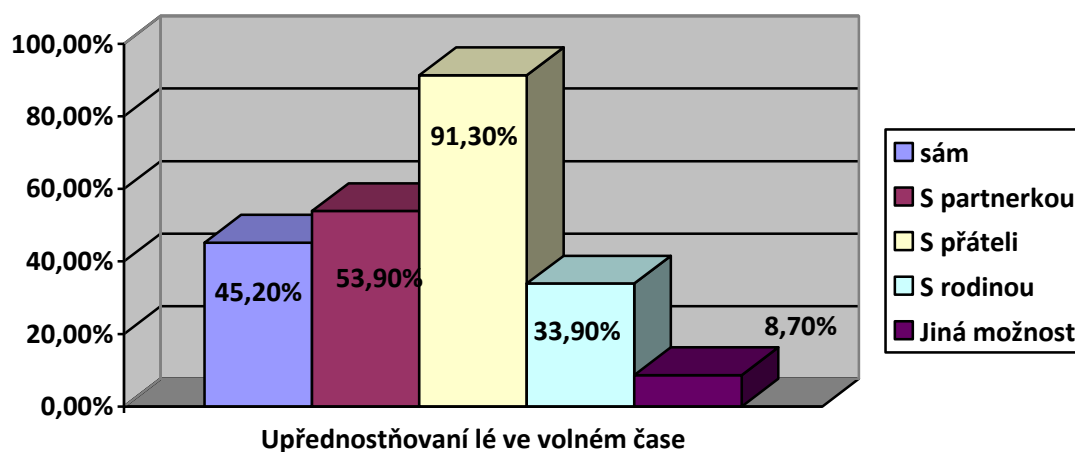
12. S kým nejrady trávíte svůj volný čas?

U této položky měli respondenti možnost uvést více možností.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 52 (45,2 %) respondentů tráví často svůj volný čas osamoceni, 62 (53,9 %) respondentů uvedlo, že upřednostňují trávení času s partnerkou, většina respondentů (105, 91,3 %) volí pro mimoškolní aktivity své přátele, 39 respondentů (33,9 %) tráví svůj volný čas často i s rodinou, jinou možnost volilo 10 (8,7 %) respondentů (tabulka 18, graf 10).

Tab. 18 Upřednostňování lidé ve volném čase

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Sám/sama	52	19,4 %	45,2%
S partnerem/partnerkou	62	23,1 %	53,9 %
S přáteli.	105	39,2 %	91,3 %
S rodinou	39	14,6 %	33,9 %
Jiná možnost	10	3,7 %	8,7 %
Celkem	268	100, 0 %	233,0 %

Graf 10 Upřednostňování lidé ve volném čase

13. Co pro Vás znamená volný čas?

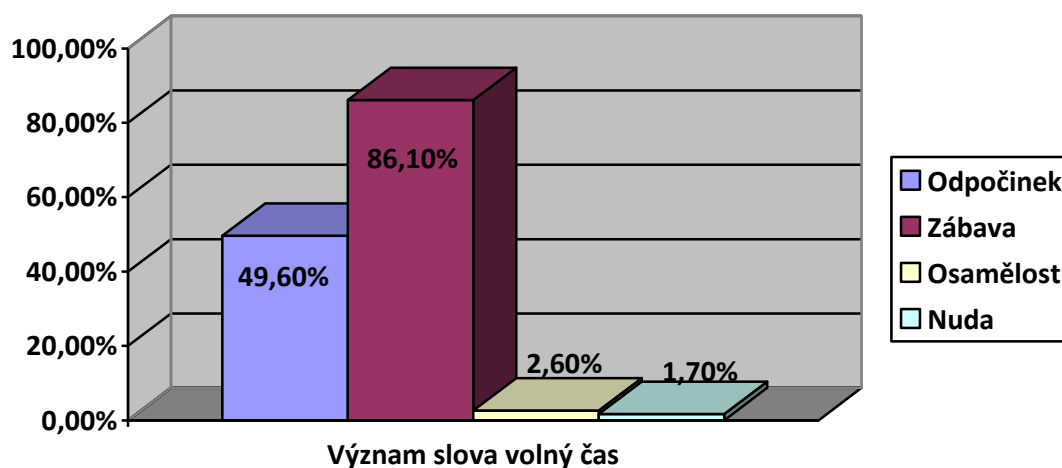
U této položky měli respondenti možnost uvést více možností.

Analýzou dat bylo zjištěno, že pro 57 (49,6 %) respondentů je volný čas odpočinkem, 99 (86,1 %) respondentů uvedlo, že volným časem je pro ně zábava,

pro 3 respondenty (2,6 %) je volný čas osaměním, nudu volili 2 (1,7 %) respondentů. Nejčastěji označovali studenti pojetí volného času kombinací odpočinku a zábavy (42 studentů, 36,5 %) dva studenti uvedli, že volným časem rozumí všechny odpovědi (tabulka 19, graf 11).

Tab. 19 Význam slova volný čas

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Odpočinek	57	35,4 %	49,6 %
Zábava	99	61,5 %	86,1 %
Osamělost	3	1,9 %	2,6 %
Nuda	2	1,2 %	1,7 %
Celkem	161	100,0 %	140,0 %

Graf 11 Význam slova volný čas

14. Co Vás nejvíce limituje, když se nemůžete věnovat zájmovým aktivitám, kterým byste chtěli?

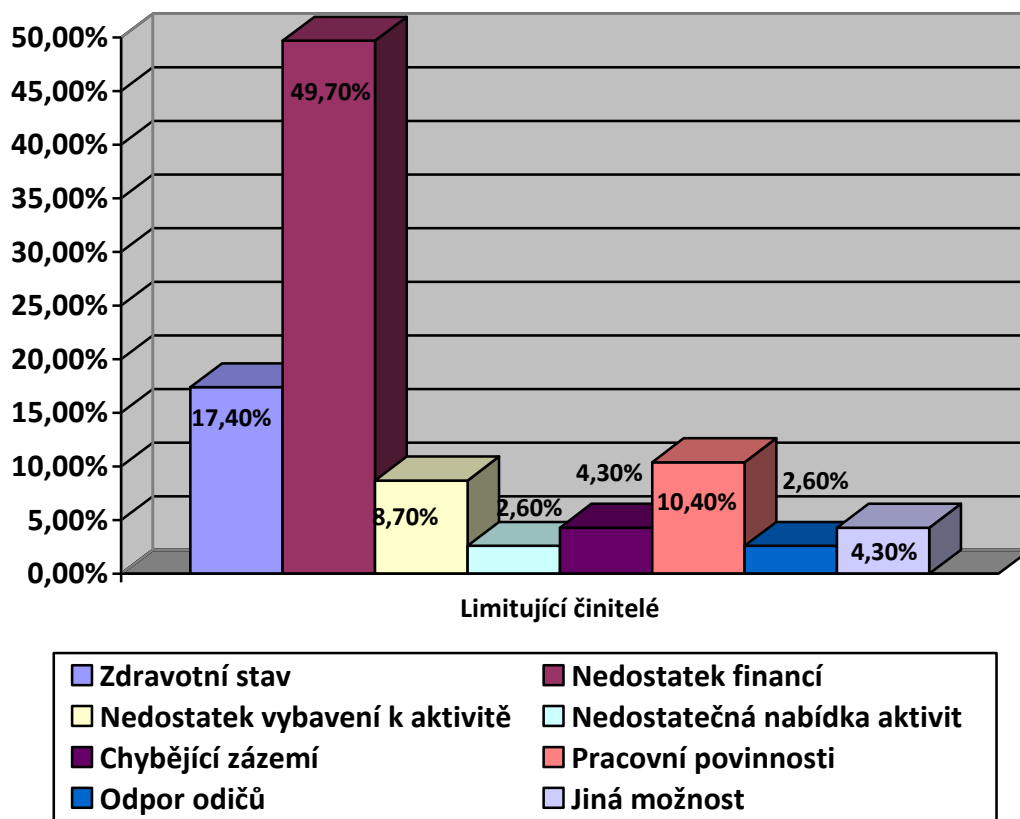
Zde měli studenti možnost zatrhnout možnost, kterou shledávají nejvíce limitující z možných uvedených.

1. Zdravotní stav
2. Nedostatek financí
3. Nedostatek vybavení k aktivitě
4. Nedostatečná nabídka aktivit
5. V lokalitě chybí potřebné zázemí
6. Pracovní povinnosti
7. Odpor rodičů
8. Jiná možnost

Analýzou dat bylo zjištěno, že 20 (17,4 %) respondentů limituje zdravotní stav, 57 (49,7 %) respondentů označilo nedostatek financí jako zábranu dostatečného využití volného času. 10 (8,7 %) respondentů uvedlo nedostatek vybavení k aktivitě, pro 3 respondenty (2,6 %) je limitující nedostatečná nabídka aktivit pro volný čas. Pro 5 (4,3 %) studentů chybí v lokalitě bydliště dostatečné zázemí, 12 (10,4 %) respondentů limituje pracovní povinnosti, 3 (2,6 %) limituje odpor rodičů k trávení volnočasových aktivit, jinou možnost využilo 5 (4,3 %) respondentů (tabulka 20, graf 12).

Tab. 20 Limitující činitelé

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Zdravotní stav	20	17,4 %	17,4 %	17,4 %
Nedostatek financí	57	49,7 %	49,7 %	67,1 %
Nedostatek vybavení k aktivitě	10	8,7 %	8,7 %	75,8 %
Nedostatečná nabídka aktivit	3	2,6 %	2,6 %	78,4 %
V lokalitě chybí potřebné zázemí	5	4,3 %	4,3 %	82,7 %
Pracovní povinnosti	12	10,4 %	10,4 %	93,1 %
Odpor rodičů	3	2,6 %	2,6 %	95,7 %
Jiná možnost	5	4,3 %	4,3 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 12 Limitující činitelé

15. Pokud by Vás nic neomezovalo, co byste nejraději dělal ve svém volném čase?

V této otázce měli studenti možnost rozvinout své odpovědi, co by více preferovali a věnovali se více času, když by je nic neomezovalo.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 11 (9,6 %) respondentů by nedělalo ve svém volném čase nic, i když by je nic neomezovalo a 104 (90,4 %) respondentů by svůj volný čas využilo. Z toho 60 (52,2 %) respondentů by volilo sportovní aktivity, jako jsou posilovna, box, jízda na kole, běh, jízdou na motorce, 20 (17,4 %) respondentů by svůj čas věnovali muzice jak aktivně, tak pasivně, 15 (13,0 %) respondentů by se věnovalo alkoholu a jiným omamným látkám, 5 (4,3 %) studentů by věnovalo svůj čas své partnerce, a 4 (3,5 %) respondentů by využilo více spánku a odpočinku (tabulka 21, graf 13).

Nejčastěji uvedené citace:

„ Závadně bych jezdil motokros. “ (18 let, učiliště)

„Chodil do posilovny a na MMA.“ (19 let, obor s maturitou)

„Kouřil trávu.“ (16 let, obor s maturitou)

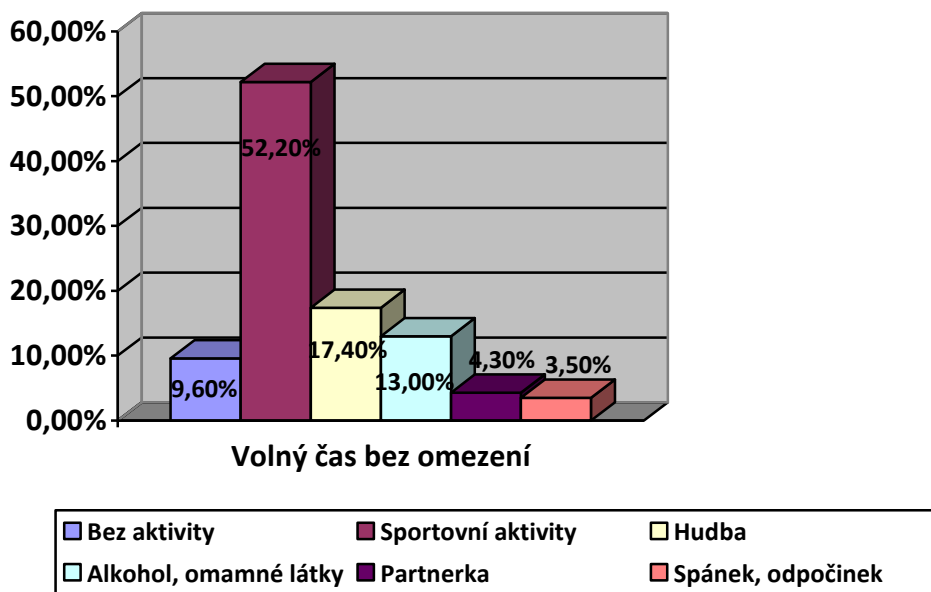
„Chlastal.“ (16, let, učňovský obor)

„Sex, drugs, rollin stone, rock'n roll.“ (18 let, učňvský obor)

„Nemám představu, nepřemýšlel jsem o tom.“ (18 let, učňovský obor)

Tab. 21 Volný čas bez omezení

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Bez aktivity	11	9,6 %	9,6 %	9,6 %
Sportovní aktivity	60	52,2 %	52,2 %	61,8 %
Hudba	20	17,4 %	17,4 %	79,2 %
Alkohol, omamné látky	15	13,0 %	13,0 %	92,2 %
Partnerka	5	4,3 %	4,3 %	96,5 %
Spánek, odpočinek	4	3,5 %	3,5 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 13 Volný čas bez omezení

16. Četnost činností, kterým se věnují studenti

U této položky měli studenti možnost zaznačit, četnost aktivit do měsíce:

1. Návštěva kina, divadla či koncertu
2. Sledování televize
3. Domácí práce
4. Četba knih, novin a časopisů
5. PC, internet
6. Odpočinek, nic nedělání
7. Poslech rádia či hudby
8. Práce na zahradě
9. Návštěva kaváren, restaurací, hospod a barů
10. Taneční zábavy, disko párty
11. Aktivní sportování
12. Trávení času s přáteli
13. Aktivity pouze s partnerkou

14. Cestování

15. Umělecká činnost (výtvarná, hudební)

16. Výlety do přírody, turistika

Analýzou dat bylo zjištěno, že do kina respondenti chodí nejčastěji jednou za měsíc (80,8 %), také 54,0 % studentů čte knihu, každý den sledují televizi 91,3 % respondentů, domácí práce patří nejčastěji jako týdenní práce (78,2 %), ale u počítače je většina studentů denně (99,1 %), také větší polovina studentů denně odpočívá (52,2 %), denně poslouchá hudbu 82,6 % studentů. Jednou za týden chodí nejvíc studentů do kaváren (82,6 %), na taneční zábavy (73,9 %) a 47,8 % studentů pracuje na zahradě. Sport preferuje každý den 52,2 % respondentů, s přáteli tráví denně 53,9 % respondentů. 47,0 % respondentů cestuje jednou měsíčně, ale 33 % respondentů uvedlo, že necestuje vůbec. Umělecké činnosti se většina studentů (87,0 %) vůbec nevěnuje. 52,2 % studentů cestuje do přírody každý týden (tabulka 22).

Tab. 22 Četnost činností

	Vůbec ne		Každý den		1x týdně		1x za měsíc	
	četnost	Rel.č. %	četnost	Rel.č. %	četnost	Rel.č. %	četnost	Rel.č. %
1	20	17,4 %	0	0,0 %	2	1,8 %	93	80,8 %
2	0	0,0 %	105	91,3 %	10	8,7 %	0	0,0 %
3	0	0,0 %	23	20,0%	90	78,2 %	2	1,8 %
4	15	13,0 %	15	13,0 %	23	20,0%	62	54,0 %
5	0	0,0 %	114	99,1 %	1	0,9 %	0	0,0 %
6	2	1,8 %	60	52,2 %	38	33,0 %	15	13,0 %
7	0	0,0 %	95	82,6 %	20	17,4 %	0	0,0 %
8	20	17,4 %	20	17,4 %	55	47,8 %	20	17,4 %
9	0	0,0 %	0	0,0 %	95	82,6 %	20	17,4 %
10	17	14,8 %	0	0,0 %	85	73,9 %	13	11,3 %
11	5	4,3 %	60	52,2 %	39	33,9 %	11	9,6 %
12	0	0,0 %	62	53,9 %	52	45,2 %	1	0,9 %
13	20	17,4 %	60	52,2 %	23	20,0%	12	10,4 %
14	38	33,0 %	0	0,0 %	23	20,0%	54	47,0 %
15	100	87,0 %	0	0,0 %	10	8,3 %	5	4,3 %
16	13	11,3 %	20	17,4 %	60	52,2 %	22	19,1 %
Celkem	115	100,0 %	115	100,0 %	115	100,0 %	115	100,0 %

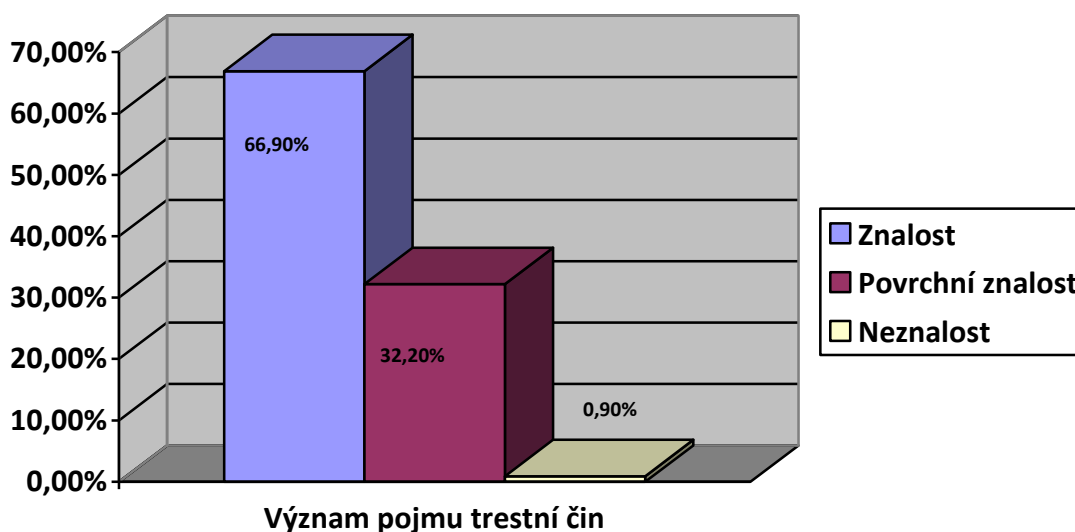
17. Máte povědomí o tom, co je to trestný čin či přestupek, jaký je mezi nimi rozdíl a která jednání jsou trestním činem?

1. Vím přesně, které jednání je trestným činem a které přestupkem
2. Mám jen povrchní znalosti v této oblasti.
3. Vůbec nevím co je trestný čin a která jednání naplňují znaky trestného činu.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 77 (66,9 %) respondentů přesně ví, co je to přestupek a trestný čin, 37 (32,2 %) respondentů uvádí, že má pouze povrchní znalosti v této oblasti, jeden respondent (0,9 %) uvedl, že neví vůbec, co je trestný čin a která jednání naplňují znaky trestného činu (tabulka 23, graf 14).

Tabulka 23 Význam pojmu trestný čin

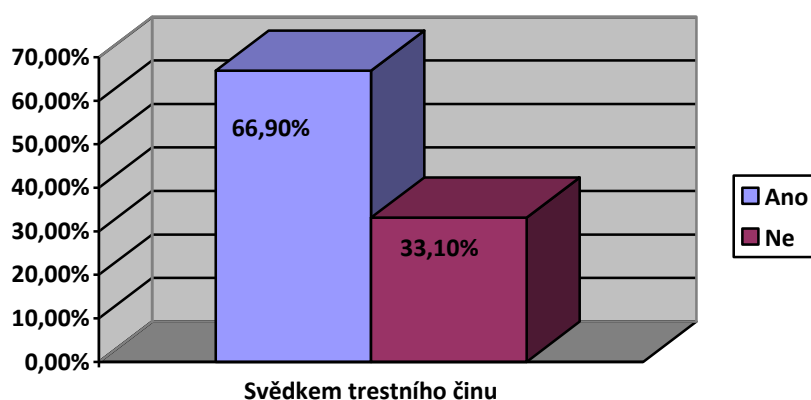
	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Vím přesně	77	66,9 %	66,9 %	66,9 %
Povrchní znalost	37	32,2 %	32,2 %	99,1 %
Neznalost	1	0,9 %	0,9 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 14 Význam pojmu trestný čin

18. Setkal jste se ve svém volném čase s trestnou činností mládeže?

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Ano	77	66,9 %	66,9 %	66,9 %
Ne	38	33,1 %	33,1 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 15 Svědkem trestného činu

19. Jakým způsobem byste reagoval, když byste zjistil, že se trestného činu dopustil Váš kamarád?

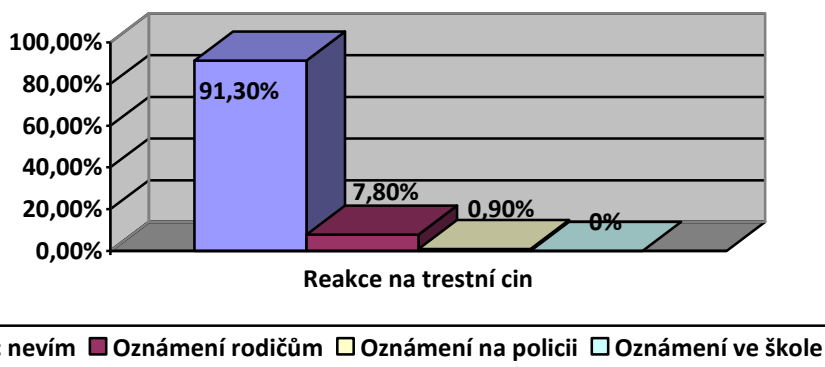
1. Dělal bych, že nic nevím, nechal bych si to pro sebe.
2. Oznámil bych věc rodičům nebo jiné dospělé osobě.
3. Oznámil bych věc na policii.
4. Oznámil bych věc ve škole.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 105 (91,3 %) respondentů by se nepřiznali, že něco vědí, či něco viděli, 9 (7,8 %) respondentů by trestní čin kamaráda oznámili rodičům

nebo jiné dospělé osobě a 1 (0,9 %) student by trestní čin kamaráda šel nahlásit na policii (tabulka 25, graf 16).

Tab. 25 Reakce na trestní čin kamaráda

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Dělal bych, že nic nevím,	105	91,3 %	91,3 %	91,3 %
Oznámení rodičům	9	7,8 %	7,8 %	99,1 %
Oznámení na policii	1	0,9 %	0,9 %	100,0 %
Oznámení ve škole	0	0 %	0 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 16 Reakce na trestní čin kamaráda.

20. Na co je třeba se zaměřit, aby se předcházelo trestné činnosti mládeže?

Studenti měli označit důležitost vzdělání a výchovy.

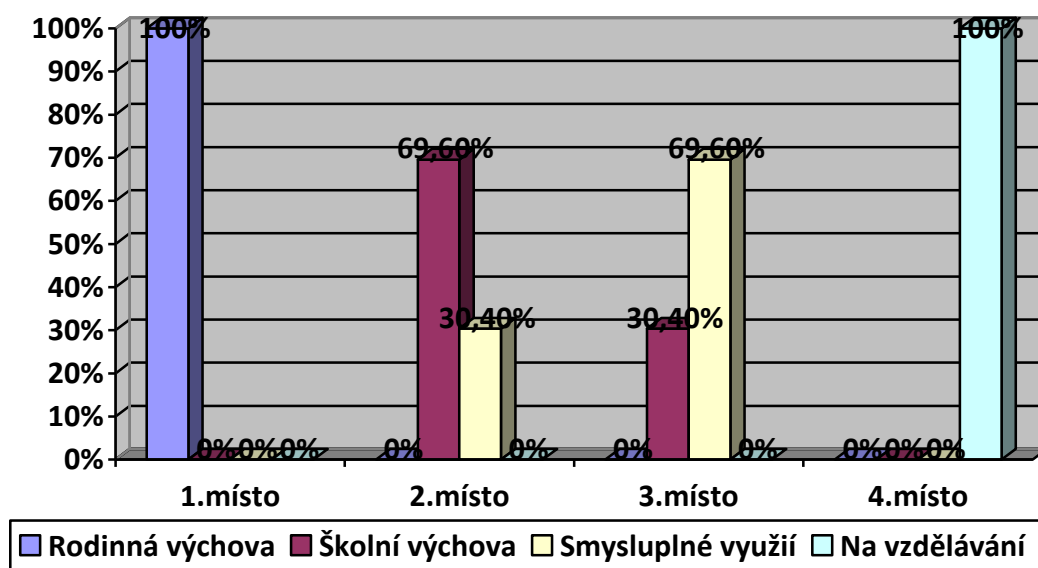
1. Rodinná výchova
2. Školní výchova

3. Na vzdělávání
4. Na smysluplné využití volného času.
5. Na něco jiného.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 115 (100,0 %) respondentů označilo za nejdůležitější rodinnou výchovu, 80 (69,6 %) respondentů označilo jako druhou nejdůležitější školní výchovu, kdežto 35 (30,4 %) respondentů označilo smysluplné využití volného času hned po rodinné výchově. Na třetím místě 80 (69,6 %) respondentů označilo smysluplné využití volného času, kdežto 35 (30,4 %) respondentů označilo jako třetí nejdůležitější školní výchovu. Opět 115 (100,0 %) respondentů označilo za nejméně důležité zaměřit se na vzdělání. Jiný návrh na co se zaměřit nepadl (tabulka 26, graf 17).

Tab. 26 Zaměření mládeže

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Rodinná výchova- 1. m.	115	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Školní výchova - 2. m.	80	69,6 %	69,6 %	169,6 %
Školní výchova - 3. m.	35	30,4 %	30,4 %	200,0 %
Smysluplné využití volného času - 2. m.	35	30,4 %	30,4 %	230,4 %
Smysluplné využití volného času - 3. m.	80	69,6 %	69,6 %	300,0 %
Vzdělávání - 4. m.	115	100,0 %	100,0 %	400,0 %
Celkem	460	400,0 %	400,0 %	

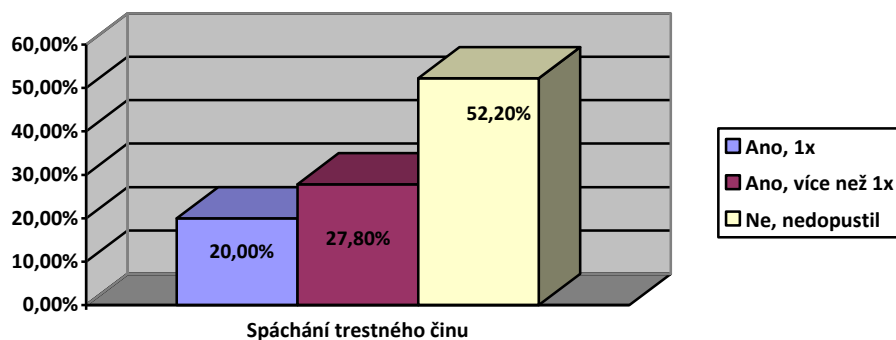
Graf 17 Zaměření mládeže

21. Dopustil jste se Vy sám ve volném čase trestného činu?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 60 (52,2 %) respondentů odpovědělo, že nespáchali žádný trestný čin, tím pro ně dotazník skončil. Ale 23 (20,0 %) respondentů odpovědělo, že alespoň jedenkrát trestný čin spáchalo, 32 (27,8 %) respondentů se přiznalo, že ve volném čase spáchalo více než jeden trestný čin (tabulka 27, graf 18).

Tab. 27 Spáchání trestného činu

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Ano1x	23	20,0 %	20,0 %	20,0 %
Ano, více než 1x	32	27,8 %	27,8 %	47,8 %
Ne, nedopustil	60	52,2 %	52,2 %	100,0 %
Celkem	115	100,0 %	100,0 %	

Graf 18 Spáchání trestného činu

22. Trestného činu jste se dopustil:

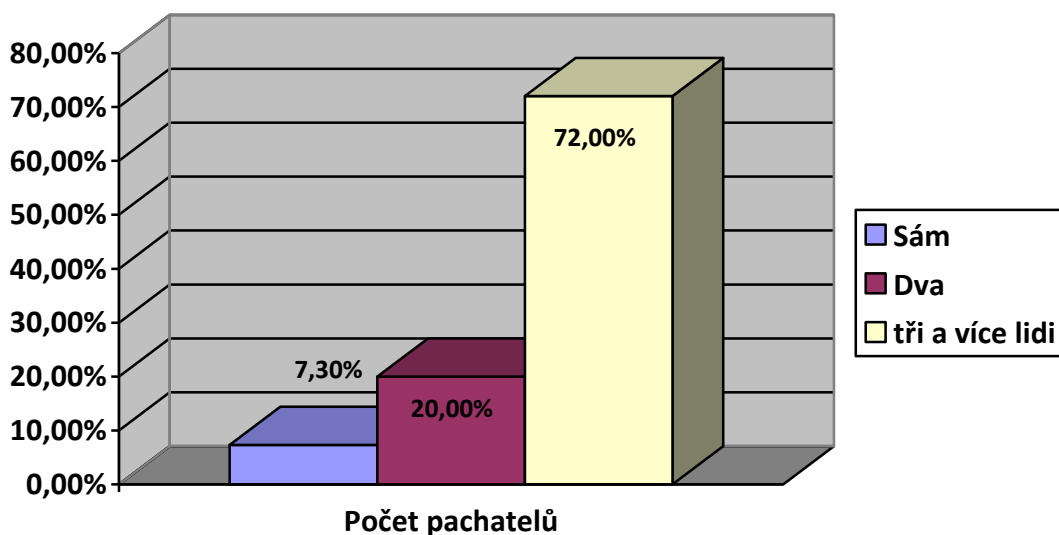
1. **Sám**
2. **Ve dvou lidech**
3. **Ve třech a více lidech?**

Od této otázky odpovídají pouze respondenti, kteří na předchozí otázku odpověděli kladně ve smyslu spáchání trestního činu.

Analýzou dat bylo zjištěno, že 4 (7,3 %) respondenti odpověděli, že trestný čin spáchali sami, 11 (20,0 %) respondentů spáchalo trestný čin ve dvou lidech a ve třech a více lidech spáchalo trestný čin 40 (72,7 %) respondentů (tabulka 28, graf 19)

Tab. 28 Počet pachatelů při spáchání trestného činu

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Sám	4	7,3 %	7,3 %	7,3 %
Ve dvou lidech	11	20,0 %	20,0 %	27,3%
Ve třech a více lidech	40	72,7 %	72,7 %	100,0 %
Celkem	55	100,0 %	100,0 %	

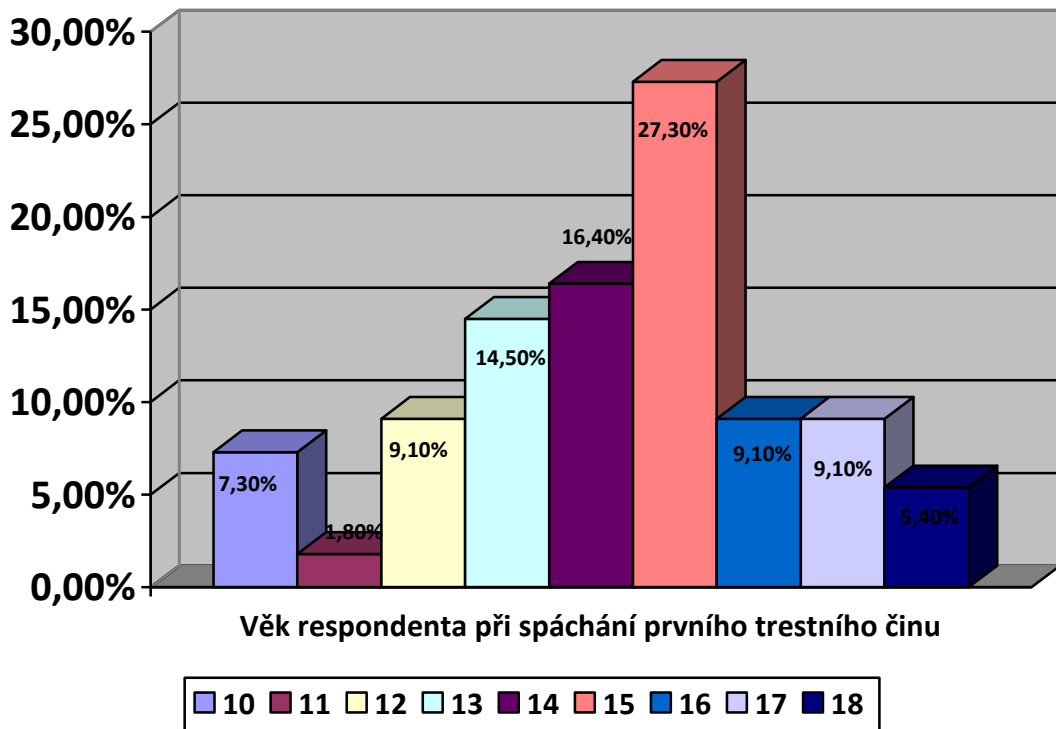
Graf 19 Počet pachatelů při spáchání trestného činu

23. Kolik Vám bylo let, když jste se dopustil prvního trestného činu?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 4 (7,3 %) respondenti spáchali svůj první trestný čin již v deseti letech, v 11 letech spáchal trestný čin jeden (1,8 %) respondent, 5 (9,1 %) respondentů spáchalo první trestný čin ve 12 letech, ve 13 letech spáchalo první trestný čin 8 (14,5 %) respondentů, ve 14 letech spáchalo první trestný čin 9 (16,4 %) respondentů. Nejčastěji uváděli studenti, že spáchali svůj první trestný čin v 15 letech, a to 15 (27,3 %) respondentů, 5 (9,1 %) respondentů spáchalo první trestný čin v 16 letech, také v 17 letech spáchalo svůj první trestný čin 5 (9,1 %) respondentů, pouze 3 (5,4 %) respondenti spáchali svůj první trestný čin až v 18 letech (tabulka 29, graf 20).

Tab. 29 Věk respondenta při spáchání prvního trestního činu

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
10 let	4	7,3 %	7,3 %	7,3 %
11 let	1	1,8 %	1,8 %	9,1 %
12 let	5	9,1 %	9,1 %	18,2 %
13 let	8	14,5 %	14,5 %	32,7 %
14 let	9	16,4 %	16,4 %	49,1 %
15 let	15	27,3 %	27,3 %	76,4 %
16 let	5	9,1 %	9,1 %	85,5 %
17 let	5	9,1 %	9,1 %	94,6 %
18 let	3	5,4 %	5,4 %	100,0 %
Celkem	55	100,0 %	100,0 %	

Graf 20 Věk respondenta při spáchání prvního trestního činu

24. Byl jste potrestán za spáchání trestního činu? A jak?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 8 (14,5 %) respondentů bylo potrestáno za spáchání trestného činu a 47 (85,5 %) respondentů nebylo za trestný čin potrestáno (tabulka 30, graf 21).

Mezi tresty za spáchání trestného činu studenti uváděli:

„*Výchovné opatření na 8 měsíců*“ (17 let, učňovský obor).

„*Pokuta, podmínka, veřejně prospěšné práce*“ (18 let, učňovský obor).

„*Domácí vězení*“ (17 let, učňovský obor).

„*Zákaz vycházek a časem výchovný ústav*“ (16 let, učňovský obor).

„*Naši museli zaplatit pokutu na policii*“ (16 let, učňovský obor).

„*Napomenutí*“ (17 let, obor s maturitou).

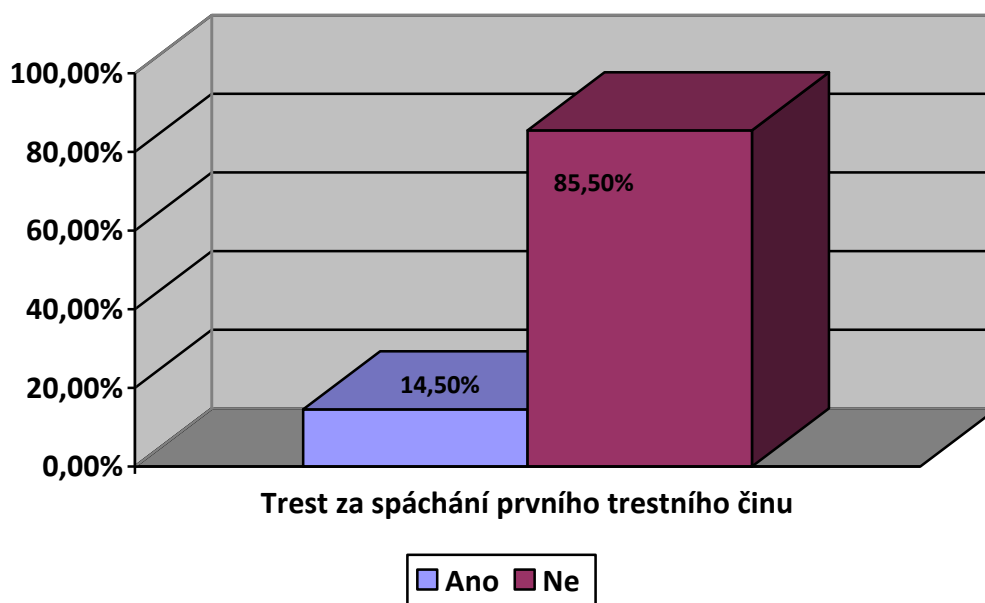
„*Přestupková komise*“ (23 let, učňovský obor).

„*Sociální předvolání*“ (17 let, obor s maturitou).

„Podmíněné zastavení trestního stíhání + podmínka 10 měsíců“ (17 let, učňovský obor).

Tab. 30 Trest za spáchání prvního trestného činu

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
Ano	8	14,5 %	14,5 %	14,5 %
Ne	47	85,5 %	85,5 %	100,0 %
Celkem	55	100,0 %	100,0 %	

Graf 21 Trest za spáchání prvního trestného činu

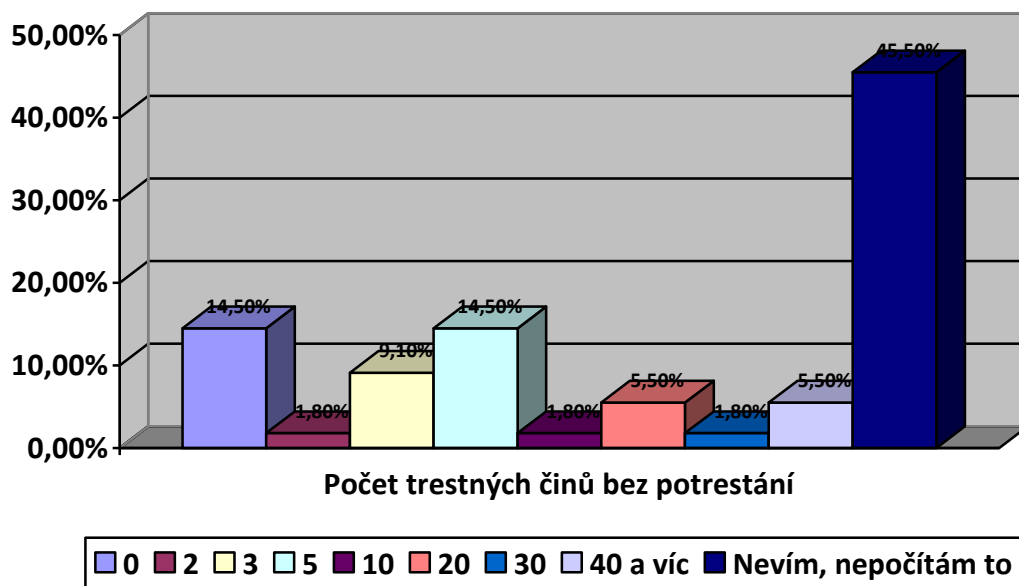
25. Kolika jednání, které považujete za trestný čin, jste se dopustil, aniž by se na to přišlo a nebyl jste za ně tedy potrestán?

Analýzou dat bylo zjištěno, že 8 (14,5 %) respondentů bylo potrestáno za spáchání trestného činu hned po prvním trestním činu, 1 (1,8 %) respondent uvedl, že spáchal dva trestné činy bez potrestání, 5 (9,1 %) respondentů uvedlo tři trestné činy, pět trestných činů bez potrestání provedlo 8 (14,5 %) respondentů,

1 (1,8 %) respondent uvedl, že provedl deset trestných činů aniž by byl potrestán, 3 (5,4 %) respondenti uvedli dokonce 20 trestných činů bez potrestání, 1 (1,8 %) respondent uvedl až třicet trestných činů spáchaných a 3 (5,4 %) respondenti uvedli dokonce 40 trestných činů bez potrestání. 25 (45,5 %) respondentů odpovědělo, že neví, že nepočítají, kolik provedli trestných činů, za které nebyli potrestáni (tabulka 31, graf 22).

Tab. 31 Počet trestných činů bez potrestání

	Četnost	Relativní četnost	Relativní četnost platných (%)	Kumulativní četnost (%)
0	8	14,5 %	14,5 %	14,5 %
2	1	1,8 %	1,8 %	16,3 %
3	5	9,1 %	9,1 %	25,4 %
5	8	14,5 %	14,5 %	39,9 %
10	1	1,8 %	1,8 %	41,7 %
20	3	5,5 %	5,5 %	47,2 %
30	1	1,8 %	1,8 %	49,0 %
40 a víc	3	5,5 %	5,5%	54,5 %
Nevím, nepočítám to	25	45,5 %	45,5 %	100,0 %
Celkem	55	100, 0 %	100, 0 %	

Graf 22 Počet trestných činů bez potrestání

26. Jakého jste se dopustil trestného činu?

V této položce měli respondenti možnost označit více odpovědí. Ve třech kategoriích.

1) *Násilné činy*

- a) Loupež
- b) Úmyslné ublížení na zdraví
- c) Rvačky
- d) Nebezpečné vyhrožování
- e) Vydírání
- f) Porušování domovní svobody
- g) Jiné

2) *Majetkové činy*

- a) Krádež vloupáním
- b) Krádež
- c) Podvod

- d) Zatajení věci
- e) Poškozování cizí věci
- f) Neoprávněné držení platebního prostředku
- g) jiné

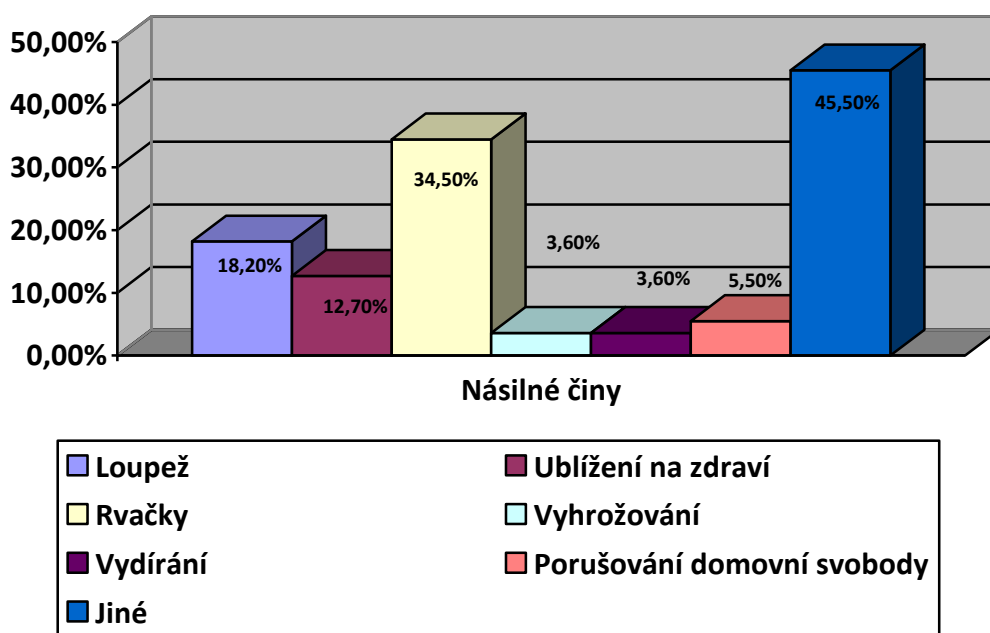
3) *Ostatní kriminální činy*

- a) Výtržnictví
- b) Sprejerství
- c) Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů (drogy)
- d) Šíření toxikománie
- e) Nedovolené pěstování rostli obsahujících omamnou látku
- f) Požáry
- g) Maření výkonu úředního rozhodnutí
- h) Jiné

Analýzou dat bylo zjištěno, že v kategorii násilných činů se přiznalo, že bylo spácháno 68 (123,6 %) trestných činů, 10 (18,2 %) respondentů se dopustilo loupeže, 7 (12,7 %) respondentů úmyslně ublížilo na zdraví jiné osobě, 19 (34,5 %) respondentů bylo zadrženo pro rvačky, 2 (3,6 %) studenti nebezpečně vyhrožovali, 2 (3,6 %) studenti se dopustili trestného činu vydírání, 3 (5,5 %) studenti porušovali domovní svobodu, 25 (45,5 %) respondentů označilo položku, že se dopustili jiného trestného činu spadajícího do násilných trestních činů (tabulka 32, graf 23).

Tab. 32 Násilné činy

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Loupež	10	14,7 %	18,2 %
Úmyslné ublížení na zdraví	7	10,3 %	12,7 %
Rvačky	19	27,9 %	34,5 %
Nebezpečné vyhrožování	2	2,9 %	3,6 %
Vydírání	2	2,9 %	3,6 %
Porušování domovní svobody	3	4,4 %	5,5 %
Jiné	25	36,8 %	45,5 %
Celkem	68	100, 0 %	123,6 %

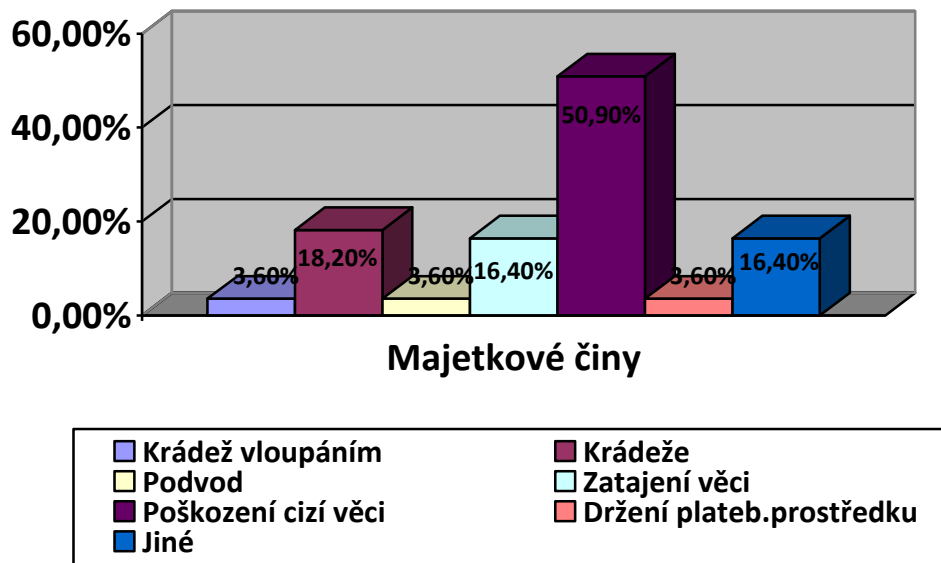

Graf 23 Násilné činy

Analýzou dat bylo zjištěno, že se respondenti dopustili 62 (123,6 %) trestných činů v kategorii majetkových trestných činů, 2 (3,6 %) respondenti se dopustili krádeže vloupáním, 10 (18,2 %) respondentů se dopustilo krádeže, 2 (3,6 %) respondenti se dopustili TČ podvod, 9 (16,4 %) studentů zatajovalo věci, 28 (50,9 %) studentů se dopustilo trestného činu poškozování cizí věci, 2 (3,6 %) studenti se dopustili TČ neoprávněného držení platebního prostředku, 9 (16,4 %) respondentů označilo položku, že se dopustili jiného TČ spadajícího do majetkových trestných činů (tabulka 33, graf 24).

Tab. 33 Majetkové činy

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Krádež vloupáním	2	3,2%	3,6 %
Krádež	10	16,1%	18,2 %
Podvod	2	3,2%	3,6 %
Zatajení věci	9	14,5 %	16,4 %
Poškozování cizí věci	28	45,1 %	50,9 %
Neoprávněné držení platebního prostředku	2	3,2%	3,6 %
Jiné	9	14,5 %	16,4 %
Celkem	62	100, 0 %	123,6 %

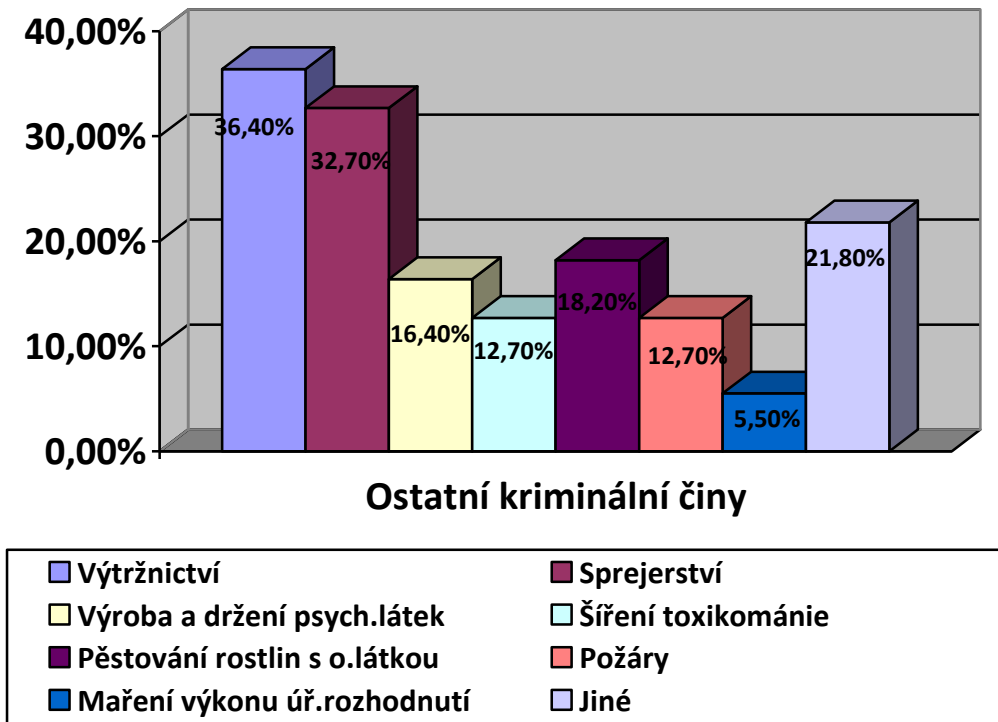

Graf 24 Majetkové činy

Analýzou dat bylo zjištěno, že se respondenti dopustili 86 (156,4 %) trestných činů v kategorii ostatních kriminálních činů, 20 (36,4 %) respondentů se dopustilo výtržnictví, 18 (32,7 %) respondentů označilo možnost, že se dopustili sprejerství, 9 (16,4 %) respondentů označilo možnost nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů, 7 (12,7 %) studentů se dopustilo šíření toxikománie, 10 (18,2 %) respondentů se dopustilo nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou látku, 7 (12,7 %) studentů se přiznalo k založení požárů, 3 (12,7 %) studenti mařili výkon úředního rozhodnutí, 12 (21,8 %) respondentů označilo položku, že se dopustili jiného trestného činu spadajícího do ostatních kriminálních činů (tabulka 34, graf 25).

Tab. 34 Ostatní kriminální činy

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Výtržnictví	20	23,3 %	36,4 %
Sprejerství	18	20,9 %	32,7 %
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů	9	10,5 %	16,4 %
Šíření toxikománie	7	8,1 %	12,7 %
Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou látku	10	11,6 %	18,2 %
Požáry	7	8,1 %	12,7 %
Maření výkonu úředního rozhodnutí	3	3,5 %	5,5 %
Jiné	12	14,0 %	21,8 %
Celkem	86	100, 0 %	156,4 %

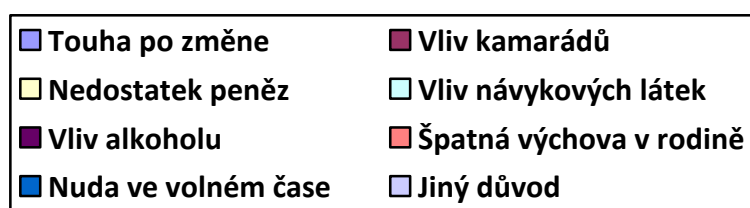
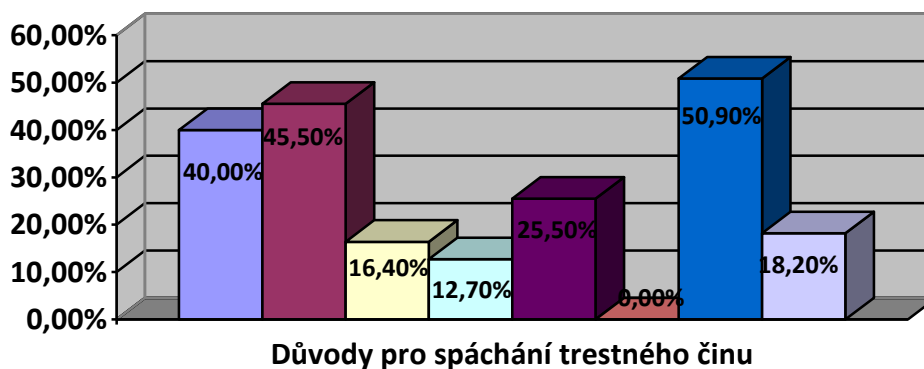
Graf 25 Ostatní kriminální činy

27. V případě, že jste se dopustil trestné činnosti, v čem vidíte důvody svého jednání?

Zde měli studenti možnost zatrhnout více odpovědí. Analýzou dat bylo zjištěno, že 22 (40,0 %) respondentů spáchalo trestné činy z důvodu touhy po změně, udělat něco zakázaného, dobrodružného, 25 (45,5 %) respondentů bylo ovlivněno kamarády z party, 9 (16,4 %) respondentů spáchalo trestný čin z důvodu nedostatku peněz nebo z touhy dopřát si něco, co si finančně nemohli dovolit, 7 (12,7 %) respondentů spáchali trestný čin z důvodu vlivu návykových látek, 14 (25,5 %) respondentů spáchali trestný čin z důvodu ovlivnění alkoholem, špatnou výchovu v rodině nezvolil žádný respondent, 28 (50,9 %) studentů uvádí hlavním důvodem pro spáchání trestného činu nudu ve volném čase, 10 (18,2 %) respondentů se dopustili trestného činu z jiných důvodů (tabulka 35, graf 26).

Tab. 35 Důvody pro spáchání trestného činu

	Odpovědi		Absolutní četnost (%)
	N	Relativní četnost (%)	
Touha po změně	22	19,1 %	40,0 %
Vliv kamarádů	25	21,7 %	45,5 %
Nedostatek peněz	9	7,8%	16,4 %
Vliv návykových látek	7	6,1 %	12,7 %
Vliv alkoholu	14	12,2 %	25,5 %
Špatná výchova v rodině	0	0,0 %	0,0 %
Nuda ve volném čase	28	24,3 %	50,9 %
Jiný důvod	10	8,7 %	18,2 %
Celkem	115	100, 0 %	209,1 %

Graf 26 Důvody pro spáchání trestného činu

7 STATISTICKÉ ZPRACOVÁNÍ

Statistické hypotézy byly testovány na hladině významnosti $\alpha=0,05$ (5%). Pro každou testovací statistiku byla vypočítána dosažená hladina významnosti (p – value). Nulovou hypotézu zamítáme, je-li dosažená hladina významnosti nižší než předem stanovená hladina významnosti. K výpočtům bylo použito programů Microsoft Excel 2010 a IBM SPSS v. 20.

Test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku.

„Tohoto statistického testu významnosti je možno využít např. v případech, kdy rozhodujeme, zda existuje souvislost (závislost) mezi dvěma jevy, jež byly změřeny na úrovni nominálního (popř. ordinálního) měření“ (Chráska, 2006, s. 91).

Hypotéza č 1:

Množství trestných činů mladistvých, které nejsou potrestány, souvisí s tím, kolik je respondentovi let.

H₀: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 2 a 25 není závislost.

H₁: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 2 a 25 je závislost.

Ke zjištění vztahu mezi odpověďmi respondentů byl vypočítán test nezávislosti Chí-kvadrát. Na základě vypočítaných hodnot testové kritéria:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

lze na hladině významnosti $\alpha=0,05$ zamítnout nulovou hypotézu, kde testovací kritérium je $G = 9,284$ a kritická hodnota $\chi_{(1-\alpha); df} = 2.706$

Na hladině významnosti 5 % nulovou hypotézu (H_0) o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_1 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

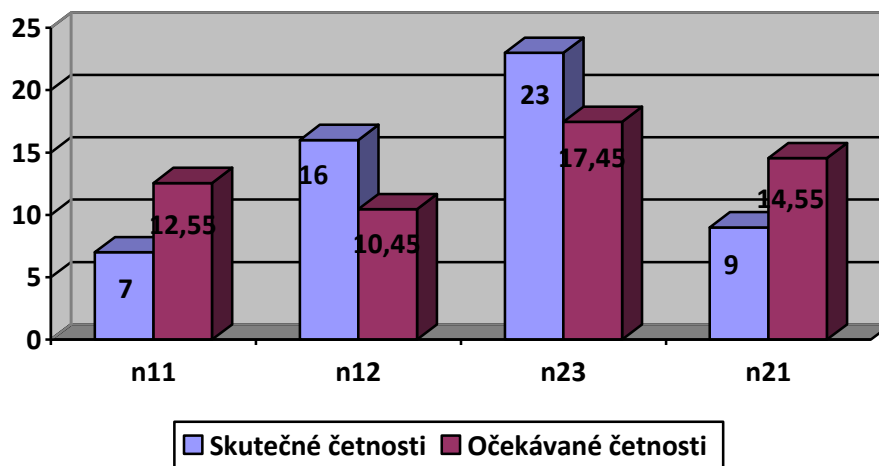
Existuje vztah mezi věkem respondentů a počtem trestných činů, kterých se studenti dopustili, aniž by se na to přišlo.

Tab. 36 Vztah mezi počtem nepotrestaných trestných činů/věkem respondentů

		25. kolika jednání, které považujete za trestný čin, jste se dopustil, aniž by se na to přišlo a nebyl jste potrestán.		Celkem
		Do tří tr. činů	Nad tři trestní činy	
2.Váš věk	Do 18 ti let	7	16	23
	Nad 18 let	23	9	32
Celkem		30	25	55

Tab. 37 Vztah mezi počtem nepotrestaných trestných činů/věkem respondentů – očekávané výsledky

		25. kolika jednání, které považujete za trestný čin, jste se dopustil, aniž by se na to přišlo a nebyl jste potrestán.		nj
		Do tří tr. činů	Nad tři trestní činy	
2.Váš věk	Do 18 ti let	12,55	10,45	23
	Nad 18 let	17,45	14,55	32
nj		30	25	55

Graf 27 Skutečné a očekávané výsledky 1

Hypotéza č. 2:

Studenti učňovského oboru se dopouštějí trestných činů ve stejné míře jako studenti oboru s maturitou.

H0: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 3 a 21 není závislost

H1: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 3 a 21 je závislost

Ke zjištění vztahu mezi odpověďmi respondentů byl vypočítán test nezávislosti Chí-kvadrát. Na základě vypočítaných hodnot testové kritéria:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

lze na hladině významnosti $\alpha=0,05$ zamítnout nulovou hypotézu, kde testovací kritérium je $G = 1,048$ a kritická hodnota $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Na hladině významnosti 5 % nulovou hypotézu (H0) o nezávislosti jednotlivých znaků nezamítáme.

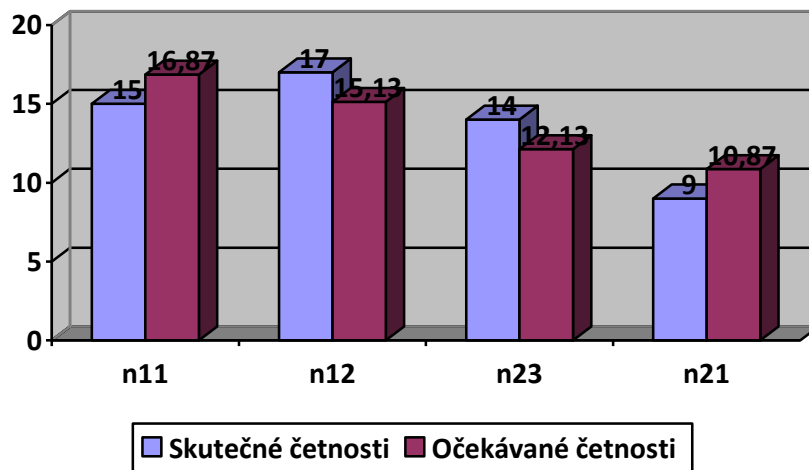
Dopouštění se trestných činů mladistvých nesouvisí s tím, jaký obor respondenti navštěvují.

Tab. 38 Vztah mezi oborem studia/dopuštění trestného činu ve volném čase

		21. Dopustil jste se Vy sám ve volném čase trestného činu?		Celkem
		Ano 1x	Ano více jak 1x	
3. obor studia	Učňovský	15	17	32
	S maturitou	14	9	23
Celkem		29	26	55

Tab. 39 Vztah mezi oborem studia/dopuštění trestného činu ve volném čase - očekávané četnosti

		21. Dopustil jste se Vy sám ve volném čase trestného činu?		nj
		Ano 1x	Ano více jak 1x	
3. obor studia	Učňovský	16,87	15,13	32
	S maturitou	12,13	10,87	23
nj		29	26	55

Graf 28 Skutečné a očekávané výsledky 2

Hypotéza č 3:

Na dopouštění se trestných činů má vliv zda-li student vyrůstá ve funkční nebo dysfunkční rodině.

H0: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 5 a 21 není závislost

H1: Mezi četnostmi odpovědí na otázku 5 a 21 je závislost

Ke zjištění vztahu mezi odpověďmi respondentů byl vypočítán test nezávislosti Chí-kvadrát. Na základě vypočítaných hodnot testové kritéria:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

lze na hladině významnosti $\alpha=0,05$ zamítnout nulovou hypotézu, kde testovací kritérium je $G = 42.146$ a kritická hodnota $\chi_{(1-\alpha); df} = 3.841$

Na hladině významnosti 5 % nulovou hypotézu (H_0) o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_1 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

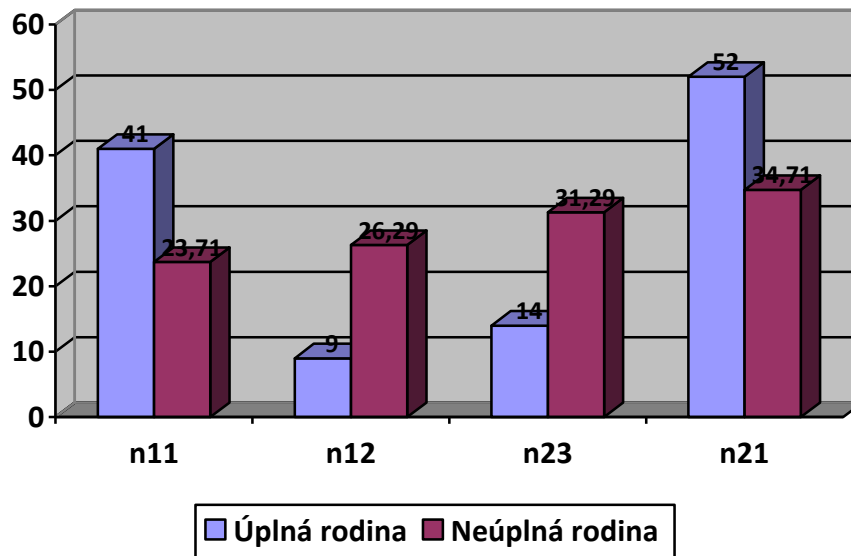
Existuje vztah mezi funkčností rodiny a dopouštění trestného činu ve volném čase.

Tab. 40 Vztah mezi funkčností rodiny/dopuštění trestného činu ve volném čase

		21. Dopustil jste se Vy sám ve volném čase trestného činu?		Celkem
		Ano	Ne	
5. Rodina	Úplná	41	9	32
	Neúplná	14	52	23
Celkem		55	61	55

Tab. 41 Vztah mezi funkčností rodiny/dopuštění trestného činu ve volném čase – očekávané výsledky

		21. Dopustil jste se Vy sám ve volném čase trestného činu?		nj
		Ano	Ne	
5. Rodina	Úplná	23.71	26.29	32
	Neúplná	31.29	34.71	23
nj		55	61	55

Graf 29 Vztah mezi funkčností rodiny/dopuštění trestného činu ve volném čase – očekávané výsledky

8 DISKUSE A ZÁVĚRY Z VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Výzkumné šetření bylo realizováno na Sigmundově střední škole strojírenské v Lutíně, zúčastnilo se ho 125 studentů mužského pohlaví z prvních až třetích ročníků, 10 dotazníků bylo vyřazeno, vyhodnoceno bylo celkem 115 dotazníků, 65 z učňovských oborů a 50 z oborů s maturitou. Nejvíce studentů bylo ve věku 15-19 let, nad 20 let bylo pouze 6 studentů. Ve výzkumu byly stanoveny tři věcné hypotézy, kdy všechny byly potvrzeny. Jako metodologický nástroj byl použit dotazník, složený z 27 otázek. Do otázky 21 byly otázky týkající se volného času studentů a obecných dotazů na kriminalitu mládeže. Od 22 otázky odpovídali jen studenti, kteří se dopustili trestného činu.

Při vyhodnocování dotazníkových položek bylo zjištěno, že respondenti bydlí ve větší míře na vesnici, větší část v neúplné rodině a většina z nich má dva sourozence. Velká část studentů uváděla, že má dostatek volného času, ve všední den 5-6 hodin a ve dnech školního volna 10 hodin a více. S trávením svého volného času jsou vesměs spokojeni, vidí v něm zábavu, nejvíce tráví volný čas s přáteli, partnerkou a sami, nejvíce na PC (internetě), dále sledují televizi, poslouchají hudbu, aktivně sportují, dále tráví volný čas aktivitami s partnerkou a také odpočinkem a nic neděláním. Co je nejvíce omezuje, aby trávili volný čas tak jak chtějí, uváděli nedostatek financí.

Na otevřenou otázku co by nejraději student dělal ve volném čase, kdyby ho nic neomezovalo, odpovídali studenti např.:

„*Závodně bych jezdil motokros.*“ (18 let, učiliště)

„*Chodil do posilovny a na MMA.*“ (19 let, obor s maturitou)

„*Kouřil trávu.*“ (16 let, obor s maturitou)

„*Chlastal.*“ (16, let, učňovský obor)

„*Sex, drugs, rollin stone, rock'n roll.*“ (18 let, učňvský obor)

„*Nemám představu, nepřemýšlel jsem o tom.*“ (18 let, učňovský obor)

Po otázkách na volný čas byly vyhodnocovány otázky, které se týkaly kriminality a zkušeností studentů s kriminalitou a pácháním trestných činů v jejich volném čase. Dotazníkovou metodou bylo zjišťováno, jaké mají studenti povědomí

o tom, co je přešupek a co trestný čin, kdy 66,9% studentů vědělo přesný rozdíl. S trestnou činností mládeže se setkala většina studentů, a pokud by zjistili, že se trestného činu dopustil jejich kamarád, tak by skoro všichni dělali, že nic neví a nechali by si to pro sebe. Nikdo ze studentů by to neoznámil ve škole a jen jeden policii. Na co je třeba se zaměřit, aby se předcházelo trestné činnosti mládeže, umístili na první místo rodinnou výchovu, dále školní výchovu a smysluplné využití volného času a za nejméně důležité uváděli vzdělání.

Od otázky č. 22 odpovídali již jen respondenti, kteří spáchali trestný čin. Trestného činu se dopustilo 50 studentů, což je skoro polovička respondentů, kdy 32 studentů se dopustilo trestného činu více jak 1x. Většina z nich se dopustila trestné činnosti ve věku 14-15 let ve třech a více lidech a důvodem svého jednání nejvíce uváděli nudu ve volném čase, vliv kamarádů, touhu po změně a vliv alkoholu. Většina z nich nebyla za spáchání trestného činu potrestána, potrestáno bylo jen 8 studentů, a jako tresty uváděli: výchovné opatření, pokuta, podmínka, veřejně prospěšné práce, zákaz vycházek a časem výchovný ústav, napomenutí, přestupková komise. Tyto výsledky můžeme spojit s tzv. latentní nebo-li skrytou kriminalitou.

Následně bylo výzkumným šetřením zjištěno, v jakých kategoriích trestné činnosti bylo spácháno nejvíce trestných činů studentů. Nejvíce trestných činů spáchali v kategorii ostatní kriminální činy a nejvíce je zde zastoupen trestný čin výtržnictví, sprejství a nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů. Další kategorií jsou násilné trestné činy a nejvíce jsou zde zastoupeny trestný čin loupež a úmyslné ublížení na zdraví. Jako poslední je kategorie majetkových trestných činů, kde je nejvíce trestných činů poškozování cizí věci a krádeže.

Porovnáním výsledků výzkumu v oblasti kategorií jednotlivých trestných činů, které spáchali studenti ve věku od 10 do 18 let se statistikou Policie ČR nezletilých a mladistvých za rok 2014 (podkapitola 4.4 Charakteristika trestných činů) bylo zjištěno, že se studenti nejvíce dopouštěli trestných činů v kategoriích: 1) Ostatní kriminální činy, 2) Násilné trestné činy, 3) Majetkové trestné činy. Ve statistice Policie ČR za rok 2014 je pořadí: 1) Majetkové trestné činy, 2) Ostatní kriminální činy, 3) Násilné trestné činy. Z toho porovnání nelze vyvodit žádné závěry, protože se zkoumal jen zlomek mládeže. Při porovnání jednotlivých trestných činů, spáchanými studenty, které mají největší zastoupení v jednotlivých kategoriích a jednotlivých trestných činů nejvíce zastoupených ve statistikách nezletilých a mladistvých Policie ČR jsme zjistili,

že nejvíce jsou zastoupeny u studentů trestné činy poškození cizí věci, výtržnictví, sprejerství, krádež, loupež. Ve statistikách PČR 2014 jsou nejvíce zastoupeny trestné činy krádež, úmyslné ublížení na zdraví, loupež, sprejerství a výtržnictví. Porovnáním nejvíce zastoupených trestných činů musíme konstatovat, že jednotlivé trestné činy se ve velké míře shodují.

Dále bylo výzkumným šetřením zjištěno, že věk studenta má vliv na počet trestných čin, kterých se dopustili, aniž by se na to přišlo. Také bylo prokázáno, že má vliv na páčání trestné činnosti rodinné zázemí, tedy jestli student žije ve funkční či dysfunkční rodině. Potvrdilo se, že nemá vliv na páčání trestné činnosti to, jaký student studuje obor, zda učňovský nebo s maturitou.

ZÁVĚR

Diplomová práce Volný čas studentů Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín zkoumala volný čas studentů a kriminalitu mládeže. Diplomová práce objasnila problematiku volného času a s ním spojeného páchaní trestné činnosti. Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, jak studenti Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín využívají svůj volný čas, jaké k němu mají postoje a jejich zkušenosti z oblasti kriminality mládeže. Pro usnadnění naplnění hlavního cíle byly vytyčeny i dílčí cíle, které současně korespondovaly s jednotlivými kapitolami a podkapitolami teoretické části a také s některými otázkami z dotazníku. Hlavního cíle, jakožto i dílčích cílů diplomové práce bylo dosaženo.

V teoretické části diplomové práce byly objasněny používané pojmy z oblasti volného času a kriminality, které nás provázely celou prací. Pojem volný čas zde byl představen z pohledu více autorů, aby bylo možné srovnání. Následovala kapitola, která přiblížila pojetí a funkce volného času a jelikož se diplomová práce zabývala mládeží, tak i tato kapitola byla věnována volnému času dětí a mládeže a možnostem trávení jejich volného času. V další kapitole byla mládež rozebrána z psychologického hlediska. Poslední kapitola přiblížila kriminalitu mládeže, její charakteristické rysy, dynamiku, a aktuální podoby kriminality mládeže. Také zde bylo uvedeno srovnání kriminality mládeže za rok 2013 a 2014 a konkrétních trestných činů.

Diplomová práce pokračovala praktickou částí, kde bylo vysvětleno výzkumné šetření a popsány jeho jednotlivé segmenty. Byl uskutečněn kvantitativní pedagogický výzkum specializující se na volný čas studentů a kriminalitu mládeže na Sigmundově střední škole strojírenské v Lutíně. Jeho výsledky byly představeny v kapitole šest a sedm. Poslední kapitolu tvořily diskuze a závěry z výzkumného šetření.

Význam diplomové práce spočívá v seznámení veřejnosti s trávením volného času dnešní mládeže a s tím spojené páchaní trestné činnosti. Výsledky diplomové práce mohou být inspirací pro tvorbu dalších kvalifikačních prací a jejich následnému srovnání. Diplomová práce může také sloužit jako pomocný teoretický prostředek pro všechny, kteří pracují v oblasti výchovy a vzdělávání, tedy pro pedagogy, speciální pedagogy, pedagogy volného času, psychology, vychovatele ale také pro děti a rodiče

při výběru střední školy. Dále může napomoci studentům ve snadnější a rychlejší orientaci v problematice volného času a kriminality. Teoretické a empirické poznatky uvedené v diplomové práci poskytují hlubší porozumění danému oboru řízení volnočasových aktivit.

Výzkum uskutečněný na střední škole byl úspěšně realizován, bylo dosaženo vynikající návratnosti dotazníků, podařilo se ověřit stanovené hypotézy a splnit vymezené cíle. Studium z oblasti volného času a kriminality mládeže jakož i realizace výzkumného šetření, mě obohatilo o mnoho informací a zkušeností. Na problematiku volného času a zejména kriminality se zaměřuji dlouhodobě, jedná se o můj osobní a profesní zájem. Jsem ráda, že jsem se tomuto tématu mohla věnovat nejen ve své bakalářské, ale i diplomové práci, protože jej považuji za důležitou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. ADAMEC, Vilém. Rizikové faktory podílející se na volném čase mládeže. Brno, 2008, 98 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita Brno, Pedagogická fakulta, katedra sociální pedagogiky.
2. BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie pro střední školy a vyšší odborné školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1996, 127 s. ISBN 80-7168-304-3.
3. ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000, 377 s. ISBN 80-7239-060-0.
4. ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.
5. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže.
6. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
7. FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, 215 s. ISBN 978-80-7380-521-0.
8. GAVORA, Peter et al., 2010. *Elektronická učebnica pedagogického výskumu* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave [cit. 2015-06-06]. ISBN 978-80-223-2951-4. Dostupné z: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>
9. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.
10. HODAŇ, Bohuslav. Kontroverzní úvaha na téma volný čas. In HODAŇ, Bohuslav. *Volný čas a jeho současné problémy: sborník příspěvků přednesených na vědeckém sympoziu v Olomouci, ve dnech 20. a 21. května 2002*. Olomouc: Hanex, 2002, s. 167 - 177. ISBN 80-85783-37-1.
11. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
12. HULINSKÝ, Petr. *Trestně právní minimum pro občany*, 2010.

13. CHRÁSKA, Miroslav. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 168 s. Skripta. ISBN 80-244-1367-1
14. CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a. s. 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
15. KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012, 175 s. ISBN 978-80-262-0450-3.
16. KNOTOVÁ, Dana. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011, 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9.
17. KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004, 307 s. ISBN 80-223-1930-9.
18. MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1998, 335 s. ISBN 8071782262.
19. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Mládež* [online].2013[cit.2015-03-19].Dostupné z:<http://www.msmt.cz/mladez/zajmovevzdelavani-1>
20. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 527 s. ISBN 978-80-7357-377-5.
21. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008, 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6.
22. POLICIE ČR. *Kriminalita* [online]. 2010 [cit.2015-04-10]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.
23. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008, 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8.
24. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

25. SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005, 115 s. ISBN 80-246-1039-6.
26. SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadlení [i.e. zrcadle] vědomí a jednání*. 3., opr. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009, 523 s. Studium (Barrister & Principal). ISBN 978-80-87029-62-6.
27. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.
28. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 189 s. ISBN 978-80-244-2433-0.
29. ŠVEC, Štefan et al., 1998. *Metodológia vied o výchove: Kvantitatívno-scientické a kvalitatívno-humanistické prístupy*. Bratislava: Iris. 300 s. ISBN 80-88778-73-5.
30. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, 522 s. ISBN 80-7178-308-0.
31. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 9788024621531.
32. VÁLKOVÁ, Helena a Josef KUČHTA. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxviii, 636 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 9788074004292.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1	Dynamika kriminality mládeže na území ČR – objasněné skutky 1994 – 2014
Tabulka 2	Změny v rámci hlavních kategorií trestné činnosti mládeže v letech 2013-2014
Tabulka 3	Největší zastoupení jednotlivých TČ nezletilých 1-14 let v jednotlivých kategoriích za rok 2014
Tabulka 4	Největší zastoupení jednotlivých TČ mladistvých 15-17 let v jednotlivých kategoriích za rok 2014
Tabulka 5	Pohlaví
Tabulka 6	Navštěvovaný obor
Tabulka 7	Věk respondentů - učňovský obor
Tabulka 8	Věk respondentů – obor s maturitou
Tabulka 9	Věk respondentů
Tabulka 10	Bydliště respondentů
Tabulka 11	Funkčnost rodiny
Tabulka 12	Počet sourozenců
Tabulka 13	Volný čas ve všední den
Tabulka 14	Volný čas ve dnech školního volna
Tabulka 15	Množství volného času
Tabulka 16	Spokojenost s volným časem
Tabulka 17	Využití volného času
Tabulka 18	Upřednostňování lidí ve volném čase
Tabulka 19	Význam slova volný čas
Tabulka 20	Limitující činitelé
Tabulka 21	Volný čas bez omezení

Tabulka 22	Četnost činností
Tabulka 23	Význam pojmu trestný čin
Tabulka 24	Svědkiem trestného činu
Tabulka 25	Reakce na trestní čin kamaráda
Tabulka 26	Zaměření mládeže
Tabulka 27	Spáchání trestního činu
Tabulka 28	Počet pachatelů při spáchání trestního činu
Tabulka 29	Věk respondenta při spáchání prvního trestního činu
Tabulka 30	Trest za spáchání prvního trestního činu
Tabulka 31	Počet trestních činů bez potrestání
Tabulka 32	Násilné činy
Tabulka 33	Majetkové činy
Tabulka 34	Ostatní kriminální činy
Tabulka 35	Důvody pro spáchání trestného činu
Tabulka 36	Vztah mezi počtem nepotrestaných trestných činů/věkem respondentů
Tabulka 37	Vztah mezi počtem nepotrestaných trestných činů/věkem respondentů – očekávané výsledky
Tabulka 38	Vztah mezi oborem studia/dopuštění trestného činu ve volném čase
Tabulka 39	Vztah mezi oborem studia/dopuštění trestného činu ve volném čase - očekávané četnosti
Tabulka 40	Vztah mezi funkčností rodiny/dopuštění trestného činu ve volném čase
Tabulka 41	Vztah mezi funkčností rodiny/dopuštění trestného činu ve volném čase – očekávané výsledky

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1	Navštěvovaný obor
Graf 2	Věk respondentů
Graf 3	Funkčnost rodiny
Graf 4	Počet sourozenců
Graf 5	Volný čas ve všední dny
Graf 6	Volný čas ve dnech školního volna
Graf 7	Množství volného času
Graf 8	Spokojenost s volným časem
Graf 9	Využití volného času
Graf 10	Upřednostňování lidí ve volném čase
Graf 11	Význam slova volný čas
Graf 12	Limitující činitelé
Graf 13	Volný čas bez omezení
Graf 14	Význam pojmu trestný čin
Graf 15	Svědkem trestního činu
Graf 16	Reakce na trestní čin kamaráda
Graf 17	Zaměření mládeže
Graf 18	Spáchání trestního činu
Graf 19	Počet pachatelů při spáchání trestního činu
Graf 20	Věk respondenta při spáchání prvního trestního činu
Graf 21	Trest za spáchání trestného činu
Graf 22	Počet trestních činů bez potrestání
Graf 23	Násilné činy

Graf 24	Majetkové činy
Graf 25	Ostatní kriminální činy
Graf 26	Důvody pro spáchání trestného činu
Graf 27	Skutečné a očekávané výsledky 1
Graf 28	Skutečné a očekávané výsledky 2
Graf 29	Skutečné a očekávané výsledky 3

SEZNAM ZKRATEK

CNC	Computer Numeric Control (číslicové řízení počítačem)
ČR	Česká republika
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSSR	Československá socialistická republika
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PČR	Policie české republiky
SSM	Socialistický svaz mládeže
TČ	Trestný čin

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 Povolení průzkumného šetření na Sigmundově střední škole strojírenské
- Příloha 2 Dotazník pro studenty

PŘÍLOHA 1

Bc. Jana Novotná
Vodní 43
Senice na Hané 783 45

Mgr. Pavel Michalík
ředitel
Sigmundova střední škola strojírenská Lutín

Věc: Žádost o povolení průzkumného šetření na Sigmundově střední škole strojírenské Lutín.

Vážený pane řediteli,

jmenuji se Jana Novotná, jsem studentkou druhého ročníku magisterského navazujícího kombinovaného studia v oboru Řízení volnočasových aktivit na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého a v současné době zpracovávám diplomovou práci pod vedením pana doc. Mgr. Štefana Chudého, Ph.D. na téma: „Volný čas studentů Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín“.

Součástí diplomové práce je průzkumné šetření volného času studentů ve spojení s trestnou činností formou dotazníků. Toto průzkumné šetření je velmi důležitou součástí pro úspěšné ukončení mého studia a proto Vás žádám o jeho povolení.

Výsledky budou zpracovány anonymně a použity pouze pro účel mé diplomové práce.

Prosím o umožnění distribuce dotazníků studentů jednotlivých ročníků. Vyplnění dotazníku by nemělo zabrat déle než 15 minut. Výsledky dotazníků, respektive celá diplomová práce Vám bude při Vašem zájmu poskytnuta.

Děkuji předem za kladné vyřízení mé žádosti a spolupráci.

Bc. Jana Novotná

Vyjádření ředitele školy:

Souhlasím

Mgr. Pavel Michalík

PŘÍLOHA 2

Vážený studente,

jmenuji se Jana Novotná, studuji na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci obor Řízení volnočasových aktivit a chtěla bych Vás požádat o spolupráci při vyplnění dotazníku, který se Vám nyní dostal do rukou. Dotazník je součástí a předlohou diplomové práce, které se věnuji v rámci blížícího se zakončení studia a jelikož mám osobní vazbu k Sigmundově střední škole strojírenské v Lutíně, zvolila jsem zaměření své práce právě na studenty této instituce a trávení jejich volného času.

Při vyplňování dotazníku prosím postupujte podle následujících pokynů:

Dotazník je rozdělen do tří hlavních bloků. První se týká demografických údajů, druhý je zaměřen na volný čas studentů a třetí je sondou do případné trestné činnosti.

Volným časem se rozumí čas, který Vám zůstává po skončení Vašich povinností a uspokojení základních životních potřeb (spánek, jídlo atd.). Je to doba, kterou můžete plánovat a trávit podle svého uvážení a věnovat se svým zálibám, zájmům či koníčkům.

Svoji odpověď na položenou otázku **označte křížkem** nebo postupujte podle instrukcí uvedených u dané otázky. U každé položky prosím zaznačte jednu odpověď, která je vám nejbližší. Pokud bude možno označit více odpovědí, bude to u otázky uvedeno.

Dotazník je ANONYMNÍ a právě anonymita je základním předpokladem pro jeho upřímné vyplňování, o které Vás tímto prosím.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas.

Jana Novotná

1) Jste:

muž žena

2) Váš věk:

3) Studujete:

obor s maturitou učňovský obor

4) Bydliště:

vesnice město

5) V jaké vyrůstáte rodině?

úplná – matka i otec
 neúplná – jen matka nebo otec

6) Kolik máte sourozenců?

žádné 1 2 3 a více

15) Pokud by vás nic neomezovalo, co byste nejraději dělal ve svém volném čase?

Uveďte prosím:.....

16) Zakřížkujte, prosím, jak často se věnujete uvedeným činnostem:

	Vůbec ne	Každý den	Alespoň 1x týdně	Alespoň 1x měsíčně
Návštěva kina, divadla či koncertu				
Sledování televize či filmů, DVD				
Domácí práce				
Četba knih, novin časopisů				
PC, internet				
Odpočinek, nic nedělání				
Poslech rádia či hudby				
Práce na zahradě				
Návštěva kaváren, restaurací, hospod a barů				
Taneční zábavy, disko párty				
Aktivní sportování				
Trávení času s přáteli				
Aktivity pouze s partnerem či partnerkou				
cestování				
Umělecká činnost (výtvarná, hudební,				
Výlety do přírody, turistika				

17) Máte povědomí o tom, co je to trestný čin či přestupek, jaký je mezi nimi rozdíl a která jednání jsou trestným činem?

- vím přesně, které jednání je trestným činem a které přestupkem
- mám jen povrchní znalosti v této oblasti
- vůbec nevím co je trestný čin a která jednání naplňují znaky trestného činu

18) Setkal/a jste se ve svém volném čase s trestnou činností mládeže?

- ano
- ne

19) Jakým způsobem by jste reagoval, kdyby jste zjistil, že se trestného činu dopustil váš kamarád?

- dělal bych, že nic nevím, nechal bych si to pro sebe
- oznámil bych věc rodičům nebo jiné dospělé osobě
- oznámil bych věc na policii
- oznámil bych věc ve škole

20) Na co je třeba se zaměřit, aby se předcházelo trestné činnosti mládeže? Seřad'te prosím jednotlivé možnosti dle jejich důležitosti (podle svého uvážení).

(přiřad'te k jednotlivým odpovědím číslice - 1,2,3,4,5, kdy 1 = nejdůležitější, 5 = nejméně důležité)

- na rodinnou výchovu
- na školní výchovu
- na vzdělání
- na smysluplné využití volného času
- na něco jiného, uveďte, prosím na co:

.....
...

21) Dopustil jste se vy sám ve volném čase trestného činu?

- ano 1x
- ano, více jak 1x
- ne, nedopustil

POKUD ZAKRÍŽKUJETE U OTÁZKY č.21 ODPOVĚĎ NE, DOTAZNÍK PRO VÁS KONČÍ, DÁLE NEVYPLŇUJTE!! Děkuji.

22) Trestného činu jste se dopustil:

- sám
- ve dvou lidech
- ve třech a více lidech

23) Kolik Vám bylo roků, když jste se dopustil trestného činu:

24) Byl jste potrestán za spáchání trestného činu?

- ano – doplňte prosím jakým způsobem

.....
...

- ne

25) Kolika jednání, které považujete za trestný čin jste se dopustil, aniž se na to přišlo a nebyl jste za ně tedy potrestán?

.....

26) Jakého jste se dopustil trestného činu?

a) násilné činy:

- loupež
- úmyslné ublížení na zdraví
- rvačky
- nebezpečné vyhrožování
- vydírání
- porušování domovní svobody
- jiné

b) majetkové činy:

- krádež vloupáním
- krádež
- podvod
- zatajení věci
- poškozování cizí věci
- neoprávněné držení platebního prostředku
- jiné

c) ostatní kriminální činy:

- výtržnictví
- sprejerství
- nedovolená výroba a držení psych. látek a jedů (drogy)
- šíření toxikománie
- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou látku
- požáry
- maření výkonu úředního rozhodnutí
- jiné

27) V případě, že jste se dopustil trestné činnosti, v čem vidíte důvody svého jednání? (možno označit více odpovědí)

- touha po změně, udělat něco zakázaného, dobrodružného
- vliv kamarádů, party
- nedostatek peněz či touha po něčem, co jste si nemohli dopřát
- vliv návykových látek
- vliv alkoholu
- špatná výchova v rodině
- nuda ve volném čase
- jiný důvod, uveďte prosím:

.....

Děkuji za spolupráci, Jana Novotná

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. JANA NOVOTNÁ
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	VOLNÝ ČAS STUDENTŮ SIGMUNDOVI STŘEDNÍ ŠKOLY STROJÍRENSKÉ LUTÍN
Název v angličtině:	LEISURE TIME STUDENTS FROM SIGMUND HIGH SCHOOL LUTIN.
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je zaměřena na problematiku volného času studentů Sigmundovi střední školy strojírenské Lutín a s ním spojené páchaní trestné činnosti mládeže. Práce přibližuje volný čas, postoje a zkušenosti studentů této školy s kriminalitou.</p> <p>V teoretické části je uvedena charakteristika volného času, jeho pojetí, funkce, volný čas dětí a mládeže a kriminalita mládeže, její typické rysy, dynamika, charakteristika trestných činů a srovnání trestných činů mládeže za rok 2013 a 2014. Praktická část práce analyzuje průzkumné šetření pomocí anonymního dotazníkového šetření, které bylo provedeno u studentů této školy. Analýza a interpretace získaných dat poskytuje informace o trávení volného času studentů spojenou s kriminalitou mládeže. Poskytuje informace a srovnává četnost páchaní trestných činů z hlediska věku mládeže a oboru navštěvovaném</p>

	na střední škole.
Klíčová slova:	volný čas, volnočasová aktivita, student, mládež, trestný čin, kriminalita, kriminalita mládeže
Anotace v angličtině:	<p>This thesis is focused on leisure middle school students Sigmund Hight school Lutín and related criminal activities of youth work approaches leisure, attitudes and experiences of students of the school of crime.</p> <p>The theoretical part is given the characteristics of free time, its concept, function, leisure of children and youth and juvenile delinquency, its typical features, dynamics, characteristics of crimes and offenses comparison Youth in 2013 and 2014.</p> <p>The practical part analyzes based on survey using anonymous survey, which was conducted by students of the school. Analysis and interpretation of the acquired data provides information about the leisure time of students associated with youth crime. It provides information and compares the frequency of committing crimes in terms of age and youth field frequented in high school.</p>
Klíčová slova v angličtině:	leisure, leisure activity, student, youth, criminal offense, criminality, youth crime
Přílohy vázané v práci:	2 přílohy
Rozsah práce:	113 stran
Jazyk práce:	CZ